

רוקדים

הרבעון לריקודי-עם ומחול

בשיתוף
ההסתדרות
הכללית של
העובדים
בארץ ישראל

לקראת פסטיבל כרמיאל

להקת המחול כפר הנוער בן-שמון יוני 89

מס' 4 המחיר 5 ש"ח

רוקדים

הרבעון לריקודי עם ומחול

צילום השער: להקת המחול - כפר הנוער בן שמן
 כוראוגרפיה - רוני סימן טוב
 מנהל - יצחק גולן
 טלפון להזמנות - 08*229111

כתובת המערכת: נורוק 17 בני ברק 51243
 טלפון 03*5709947

עורך: **ירון מישר**
 עריכה גרפית: **עופר פלדמן**
 עריכה לשונית: **יוסי ספיבק**
 צלמים: **משה שוורץ**
 משתתפים: (עפ"י סדר א"ב):
תמר אליגור, נעמי וג'ינג'י ארגוב, יונתן גבאי, רפי דמר, צבי הילמן, עלי כהן, רינה מאיר, חדוה מור, יוסי ספיבק, מירי פרי, דר' צבי פרידהבר, רינת קליין, מירי קרימולובסקי, רנה שרת.

ועדת מערכת: **חנוך כרמון, רינה מאיר, ירון מישר, יוסי ספיבק, רינה שרת.**

סדר מחשב: **יאיר נעה הגר"א 39 תל אביב**
 0197: **הדפוס החדש**
הפקה: מרכז ההקלטות לריקודי עם
 03*5709947

עמוד 4

במדורי המחול בהסתדרות

עמוד 6

כרמיאל 89 - שיחה עם יונתן כרמון
 מאת: **מירי קרימולובסקי**

עמוד 8

עמותה עכשיו!
 מאת: **צבי הילמן**

עמוד 9

על ריקודים כפולים של אותו הכוראוגרף
 מאת: **לואי טאקר**

עמוד 10

לרקוד עוד ועוד...
 מאת: **מירי פרי**

עמוד 12

על ריקודים "חסידיים" ומוסיקה "חסידיית"
 מאת: **יוסי ספיבק**

עמוד 13

פסטיבל "כרמל" בברזיל
 מאת: **יונתן גבאי**

עמוד 14

נוסטלגיה
 מאת: **עלי כהן**

דבר העורך

קוראים יקרים.
 גליון **וקדים** מספר 4 מונח לפניכם, לצערי הרב לאחר "חודשי הריון" ממושכים, ושוב גליון זה בסיומן **פסטיבל כרמיאל**.
 פסטיבל מחול זה, אחד הגדולים מסוגו בעולם, הביא מונטין רב למדינת ישראל בקרב ציבור גדול של שוחרי המחול העממי והאמנותי בכל העולם. גם בשטח זה אנו על המפה. נברך כולנו את עיריית כרמיאל, את יונתן כרמון - המנהל האמנותי של הפסטיבל, את אהרון סלומון - מנכ"ל הפסטיבל, **עלו והצליחו!**
 נזכור את **מר ברוך ונגר ז"ל**, שזים ודחף את פסטיבל כרמיאל 1988 ובכך פרץ דרך למסורת יפה זו. נברך גם אתכם הקוראים ואת כל קהל הרוקדים בכרמיאל שיהיה לכולנו חג מחולות יפה ומהנה בהופעות, במפגשים חברתיים, בשירה ובריקודים. שאו את אהבת העם והארץ לכל מקום בעזרת של מסר תרבותי יפה זה: **המחול הישראלי**.

אנו חוגגים היום מלאת שנה להולדתו של מגזין **רוקדים**. גם שנה זו הניבה כמות גדולה ביותר של "ריקודי-עם" ושל ארועים שונים בשטח - בחוגים, בהרקדות, ובציבור המדריכים והרוקדים, **רוקדים** ימשיך לתת במה למתרחש בשטח ולרחשי ליבם של הרוקדים, ואנו מקווים שאתם המדריכים והרוקדים תשלחו אלינו מכתבים, כתבות תמונות, דעות אישיות וכל דבר חשוב. לשם כך קיים המגזין.
 לצערי הפקנו בשנה זו ארבעה גליונות בלבד, הקשיים הכלכליים השפיעו גם עלינו. בשלב זה אנו נעשה מאמצים להפיק את **רוקדים** כרבעון (אחת לשלושה חודשים), בעתיד נשאף להפיקו אחת לחודשיים כמתוכנן. אני פונה בזאת לקהל הקוראים להמשיך ולעזור לנו בהפצתו של המגזין בקרב קהל הרוקדים.

קריאה מהנה
ירון מישר

במדורי המחול בהסתדרות

רבקה שטרומן עם להקת מחול ממדורי עדות

עליות ממחול אתר

במחול בודאי

דווייט ג'ורג'סון

על חמש במות, שהיו פרושות בשטח המעיין, הופיעו במחול זמיר להקות של העדות השונות. כל במה שימשה מרכז לעדה. ריקודי העדות המסורתיים עוצבו במשך דורות בתהליך איטי, שרב הנסתר בו על הידוע לנו, אך דבר אחד ברור מעל לכל ספק: הם נוצרו ללא הגבלת זמן.

לקראת פסטיבל כרמיאל 1989

– להקות מחול של בני העדות יקחו חלק בהופעות המשולבות. – "מגרוזיה באהבה" – מופע של מיטב להקות הנוער למחול גרוויני באיצטדיון. – הרצאה בלוויית הדגמות על "המפעל לריקודי עדות". – מופע מבנים של ריקודי עדות על במת הפארק. המפעל לריקודי עדות ואמנויות אתניות, משותף להסתדרות ולמשרד החינוך והתרבות: האגף לתרבות ולאמנות והמרכז לשילוב מורשת יהדות המזרח. המעוניינים בפעולות המפעל יפנו לדנה שרת, המרכז לתרבות ולחינוך, חדר 106, רחוב ארלוזורוב 93 תל-אביב. טל' 03-432493.

"הכוכבים" להקת נוער מתיקון ממחול גרוויני

מהנעשה במדור לרקודי-עם

בנהלת רינה מאיר

המדור לריקודי-עם נכנס לפעילות קדחתנית לקראת סיום השנה. האולפנים למדריכי ריקודים מסיימים בימים אלה את שנת

ביום העצמאות נערך במעיין חרוד אירוע מיוחד במינו: חגיגה בסימן ארבעים שנה לעליה הגדולה – הצדעה ליישובי התענך. היוזמה היתה של ראש המועצה האזורית גלבוה, ההפקה בידי מחלקת התרבות של המועצה והנהול האמנותי – עלידי המפעל לריקודי עדות. שיתוף-הפעולה הטוב בין שני גופים אלה היה תולדה של תרומה הדדית למטרה משותפת – חשיפת מורשת העדות בצורה נאותה, אמנותית, ובאווירה "טבעית". החגיגה העממית שנערכה ברחבי פארק מעיין חרוד, שימשה במה מצוינת ללהקות של בני העדות השונות, מתימן עד מרוקו, מאתיופיה עד גרוזיה, מכורדיסטן ועד כליזמרים בניגונים חסידיים ממזרח-אירופה, ולא נפקד גם מקומו של ריקוד העם והזמר הישראלי.

יחודו של האירוע היה בהישענותו על אמנים עממיים מבני האזור – בעיקר תענך וזירעאל – ולהקה אורחת אחת. רוב המופיעים השתייכו למסגרות של להקות חובבים. על חמש במות, שהיו פרושות בשטח המעיין, הופיעו במחול זמיר להקות של העדות השונות. כל במה שימשה מרכז לעדה, והיו מבין קהל החוגגים שבחרו לטייל מבמה לבמה, להכיר ולהשתתף בהווי של הקבוצות השונות. באירוע זה של אחר-הצהרים היה אפשר לספוג את האווירה, להאזין לשירה, לראות ריקודים בתלבושות ססגוניות ולהצטרף לרוקדים בתחושה של חגיגה מתמשכת.

ריקודי העדות המסורתיים עוצבו במשך דורות בתהליך איטי, שרב הנסתר בו על הידוע לנו, אך דבר אחד ברור מעל לכל ספק: הם נוצרו ללא הגבלת זמן. להקות של ריקודי העדות נתקלות לעתים קרובות בקושי להציג את מסורתן לפי הקהל הרחב בגלל הדרשה, בארועים סטנדרטיים, להיכנס למסגרת של זמן קצוב ומדוד, אלא שהריקודים הללו, והרקדנים עצמם, נראים במיטבם כאשר ניתנת להם אפשרות ל"התחמם" בהדרגה. ביום העצמאות, אחר הצהריים במעיין חרוד, היה זה כך ואילו במופע של הערב, אפשר היה לראות את כל הקבוצות על במה אחת, בהופעה מתומצתת ומותאמת לאורות הבמה. היה זה אירוע ראשון מסוגו, ויש לחזור לבדוק, לשקול, להעריך ולהפיק לקחים לגבי פריסת האירוע על במות רבות, במשך שעות רבות, הרכב התוכנית ועוד, אך החלטה אחת חשובה כבר נעשתה – בישיבת הסיכום במועצה האזורית גלבוה: לחזור ולקיים את חגיגת העצמאות במעיין חרוד מדי שנה, ובמרכזה ריקודי העדות.

המחול הישראלי שהלכה לעולמה. לאה, חברת קבוץ רמת יוחנן חידשה ונתנה ביטוי לחגי ישראל ברוח ההתיישבות העובדת. חלק מריקודים אלה, הפך במשך השנים לריקודי-עם הנרקדים בחוגים השונים. לקראת כרמיאל נכנס גם המדור להילוך גבוה. המדור ייקח חלק פעיל בפסטיבל עצמו וכרגע עוזרים אנשי הוועדות השונות בתכנון ובתאום הפעילויות והתוכניות. בקרוב תצאנה שתי חוברות ריקודים חדשות: חוברת "רקודי אולפן" וחוברת רקודיה של רבקה שטרומן. תודתנו נתונה לאביבה אורי, תמר אליגר, שרה גלעד, ברכה דודאי ויעוראלה כהנא שעמלו וטרחו רבות על מנת להוציא שתי חוברות אלה לאור. צוותי האולפנים ייפגשו בראשית יוני. המסקנות והלקחים של שנת הלימודים הנוכחית יביאו בוודאי

הלמודים ונערכים לקראת מבחני הסיום. בתל-אביב, בירושלים ובמכון וינגייט יקבלו קרוב ל-100 בוגרים את תעודות הסיום וייכנסו למעגל המרקידים והמדריכים. מלבדם יסיימו את שנת הלימודים הראשונה עוד כ-80 תלמידים בתל-אביב, חיפה וגבעתיים ושיינטון. הסמינר למדריכים בכירים בסמינר הקבוצים סיים את שנת הלימודים ואנו מתכננים לקיים שנה ב' בשנה הבאה. להקות רבות מתכננות את נסיעתן לפסטיבלים, להילופי נוער ולערים תאומות ברחבי העולם. וכדי שתוכלנה לייצג את ישראל נאמנה, הן נפגשות בתקופה זו עם הוועדה המקצועית הבינמשרדית. הוועדה, שפגישותיה מתואמות ע"י המדור לריקודי-עם, מסייעת ללהקות הנוקדות לא רק בסידורי בטחון ושחרור ממס נסיעה, אלא בעיקר בהדרכה והכוונה מקצועית. המדור מארגן ערב התייחדות לזכר ה של לאה ברגשטיין ז"ל, חלוצת

כרמיאל 89 שיחה עם יונתן כרמון

שוחחה ורשמה: מירי קרימולובסקי

בחנם. וכמובן תחרות הריקוד הישראלי של שנת 1989. בערב משעה 19.00 ועד 21.30 הרקדה לחוגים מתקדמים בהיכל הספורט. בשעה 21.30 - מופע הנעילה - "כרמיאל 89" - 20 להקות נבחרות במופע סגנוני רצוף של הופעות מחול. בהפקתו של יונתן גבאי ובליווי תזמורת צה"ל בניצוחו של יצחק גרציאני.

תחרות הריקוד הישראלי של שנת 1989 שהיתה מוקד משיכה והתענינות בשנה שעברה, תמשוך אליה, ללא ספק, התענינות רבה גם השנה. 13 ריקודים שניבחרו לאחר מיון ראשוני, יוצגו בפני הקהל, וחבר השופטים יבחר ביניהם את הריקוד המצטיין של כרמיאל 89. תלונות רבות עלו בשנה שעברה על התחרות. על אופן הבחירה, על חבר השופטים ועל הקריטריונים לבחירה.

חבר השופטים היה מורכב נשים בלבד, כולן מעולם המחול וכולן מן ה"דור הישן". הדבר בהחלט תמוה - היכן הגברים? ומה על אנשים צעירים יותר? אם הכוונה שהריקוד הנבחר ייצג אתך מסויים של אוכלוסית הרוקדים, צריך חבר השופטים לכלול גברים ונשים, צעירים ומבוגרים, אנשי מקצוע ואנשי שטח כאחד. חשוב

דור, קול ודממה, רינה שינפלד, להקת המחול הקיבוצית, ענבל, תמר ירושלים ועוד.

בשעה 18:30 ישחזרו שלושה קיבוצים במשותף, את חגיגות העומר המסורתיות של ההתיישבות העובדת, בצליל זמר ומחול. כן יערך ערב עדות - 11 להקות מעדות שונות בקטעי הווי, זמר ומחול אוטנטיים.

בשעה 21:30 - מופע בביצוע להקת הבלט של בית האופרה ליון. כן יתקיים המופע "מגרוויה באהבה" - 20 להקות גרוויניות הפועלות בארץ במופע משותף. לאחר מופע זה יתקיים קונצרט צה"ל, וכמובן הרקדה עד אור הבוקר.

בחצות, באיצטדיון הכדורגל, מופע פרחי הבר - 14 להקות ישראליות המציגות כל אחת פרח בר מפרחי ארצנו, ירכיבו פסיפס פרחים צבעוני על כר הדשא ובסופו ירקדו כולן יחד את ריקודו של צבי פרידלבר "ניצנים נראו בארץ".

יום ב' 10/7/89

במשך היום אותה התוכנית כמו ביום א': סדנאות, הרקדות, מופעים משולבים. כן תתקיימה פינות זמר ובהן "שירים שרקדנו" - זמרים מן השורה הראשונה במופעי שירה

מופע הפתיחה - "עם אחד לב אחד", בימוי וכוראוגרפיה יונתן כרמון: 12 להקות נבחרות, בליווי רקדנים מלהקת בת שבע, המייצגות כל אחת את אחד משבטי ישראל, תופענה במחול המייצג משהו אופיני של אותו שבט.

אחד לב אחד", בימוי וכוראוגרפיה יונתן כרמון: 12 להקות נבחרות, בליווי רקדנים מלהקת בת שבע, המייצגות כל אחת את אחד משבטי ישראל, תופענה במחול המייצג משהו אופיני של אותו שבט. המופע בליווי הזמרת שושנה דמארי, הזמר יוהר כהן, מקהלה בת 180 זמרים בניצוחו של יוסי זיפירט ותזמורת חיל האוויר בניצוחו של ננסי ברנדייס. לאחר המופע תערך הרקדה עד אור הבוקר.

יום א' 9/7/89

משעה 09.00 ועד 21.30 - "שורשים" הרקדות של ריקודים וותיקים בהנחייתם של מירה יואב אשריאל. במקביל, באולם הספורט במתנ"ס. משעה 10:30 ועד 18:30 - הרקדה ולימוד הריקודים על ידי יוצרי ריקודי העם.

במשך היום תתקיימה סדנאות בנושאי מחול שונים, בהדרכת אנשי מחול וותיקים: שרה לוי תנאי ורינה שרת ידגימו שורשים במחול הישראלי. אנה סוקולוב, בוב כהן ופרל צאנז - על סגנונות במחול בעולם. ועוד נושאים רבים ומגוונים אחרים.

בו זמנית יקוימו הופעות שונות של להקות מחול מהארץ ומחו"ל. וכן מופעי מחול אמנותי (במחיר 7 ש"ח בלבד) של מיטב הלהקות כמו בת

נה חלפה ושוב אנו בפתחו של פסטיבל מחול כרמיאל. קצת יומרני לקיים פסטיבל בהיקף כזה מדי שנה, מה כבר אפשר לחדש ומה יש לסכם במחול הישראלי בשנה אחת?

יונתן כרמון - הכוראוגרף והמנהל האמנותי של הפסטיבל, טוען טענה הפוכה: "חשוב לקיים את הפסטיבל דווקא מדי שנה ולא כל 3 או 4 שנים. הרעיון לקיימו בתדירות כזו היה של מר ברון ונגר ז"ל, ראש עיריית כרמיאל לשעבר, שנפטר השנה, והסיבה - אם ברצונו להפוך את הארוע למסורת ולהשרישו היטב בתודעת הציבור - חשוב, לפחות בהתחלה, לקיימו מדי שנה.

ומדוע כרמיאל דווקא? מקום כל כך מרוחק, לא עיר מרכזית?

כרמון: "כרמיאל הינה מקום אידאלי, דווקא משום שאין זה מקום מרכזי. במקום שכזה אתה חש את הפסטיבל בכל פינה, כל העיר חוגגת איתך. המיקום אף הוא נפלא: בגליל, בנוף המיוחד הזה המושך אליו בקיץ לא רק חובבי מחול אלא מטיילים רבים מן הארץ ומחו"ל. חשוב לציין כי הפעם מתקיים הפסטיבל בתחילת חופשת הקיץ וכך יוכלו לקחת בו חלק גם ילדים ונוער".

במה יהיה פסטיבל זה שונה מקודמו?

כרמון: "יותר להקות, יותר הרקדות המוניות, פינות זמר, זמרים מהשורה הראשונה, סדנאות רבות יותר והרבה הרבה יותר הופעות".

והרי תוכנית הפסטיבל בקווים כלליים:

מוצאי שבת 8/7/89 בשעה 20.00 יפתח הפסטיבל בהרקדה המונית באיצטדיון העירוני. מיד לאחריו מופע הפתיחה - "עם

חדשות לבקרים. מה לפניות זמר, לזמרים מן השורה הראשונה, ליריד, לקונצרט תזמורת צה"ל ועוד. מה להם ולחגיגת מחול? נראה כי זהו יותר קרנבל או איזה SHOW ולא אירוע של מחול שיש בו אמירה מסוימת, מיוחדת.

כרמון: "בשנות ה-50 היו בארץ 7 או 8 להקות מחול בלבד, כך שלמעשה לא היה מה להעלות על במה. בנוסף לא היה בדליה מקום מתאים להרקדות המוניות. פרט לכך כל נושא המחול לא היה פופולרי והמוני כפי שהוא היום. כעת הדברים שונים לחלוטין וצריך להתאים את הארוע לזמנים שלנו, על כן כל השוואה בין כנסי דליה לפסטיבל כרמיאל אינה במקום".

לסיכום, חשוב לומר כי ספק אם יש אדם מתאים יותר לביצוע ארוע בהיקף כזה מאשר יונתן כרמון, אין ספק כי מגיעות לו כל המחמאות על פועלו. נראה גם כי הארוע חייב להתאים עצמו לתנאים הקיימים בשטח, אולם נראה לי כי המטרה העומדת בפני מארגני הפסטיבל איננה בדיקה, סיכום, או שיפור הנעשה בארץ בתחום המחול, אלא קיומו של פסטיבל מרשים, גדול בהיקפו - עוד פסטיבל בשורת הפסטיבלים המציפים כעת את ארצנו; טוב או רע, את זאת רצוי אולי לבדוק.

קדמן והפרס הראשון מוענק השנה ע"י **המועצה לתרבות ואומנות**.
– הביקורת העיקרית שהופנתה כלפי מארגני הפסטיבל בשנה שחלפה – היתה כי פסטיבל כרמיאל, הבא להחזיר את מסורת כנסי דליה, מחטיא לחלוטין את המטרה והוא למעשה פסטיבל ככל הפסטיבלים המתקיימים בארץ בתקופה האחרונה

בחצות, באיצטדיון הכדורגל, מופע פרחי הבר: 14 להקות ישראליות המציגות כל אחת פרח בר מפרחי ארצנו, ויכיבו פסיפס פרחים צבעוני על כר הדשא ובסופו יקדו כולן יחד את ניצנים נראו בארץ.

לציין כי הריקוד שנבחר אשתקד, ריקודו של שלמה ממון "מה אומרות עיניך", אינו נרקד היום בחוגים, ויתכן וזו הוכחה נוספת לכך שאינו מייצג את טעמים של הרוקדים.

כרמון: "הטענות אינן מוצדקות, שכן אין כוונה לבחור משהו המתאים דווקא לטעם ההמון וכן אין אפשרות לכלול בחבר השופטים אנשים שאינם עוסקים בתחום זה".

– ומדוע בתחרויות הזמר הדבר אפשרי?

כרמון: "גם שם אין הדבר מייצג תוך מדויק. בכל מקרה השתדלנו השנה להביא יותר שופטים (גם גברים) אנשים שאינם עוסקים היום במחול באופן פעיל - כלומר אנשים שאין להם כל אינטרס בבחירה. לגבי הריקוד הנבחר, אין זה אומר שאם אינו נרקד בחוגים הוא אינו ריקוד טוב!!

והרי רשימה חלקית של השופטים לשנה זו: ד"ר דן רונן, ג'רום רובינס, זנט אורדמן, תרצה הודס, בוב כהן. (אם נבדוק רשימה זו נראה שהיצוג הינו שוב של הוותיקים בלבד - מ.ק.). כרמון: "מדוע צריך תמיד להעביר ביקורת. אין מקיימים את התחרות על מנת לבדוק איזהו הריקוד הטוב ביותר, זהו פשוט ארוע נוסף בשורת אירועי הפסטיבל הנעשה בעבור האווירה והחוויה גרידא. התחרות הפעם הינה על שם גורית

מגבר-טייפ משוכלל COOMBER בעל מהירות משתנה

הדרך הקלה להדרכה וללמידה "COOMBER 2060" – מגבר + טייפ קסטות, חדיש וקומפקטי, בעל מהירות משתנה לתנועות איטיות או מהירות.

חיובי
למדי מחול
והתעמלות
חובה
לכל ב"ס, גתנים
ומטעדני גוער וספורט

יתרונות בלבדיים רבים ל"COOMBER 2060" וביניהם:
 * הפעלה קלה ומהירה * עוצמה – 65 וואט
 * אפשרות הוספת 2 מגברים + כלי שידור נוסף (רדיו, טייפ חיצוני וכו') * נייד * משקל קל (6.6 ק"ג)
 * הקלטה ממגבר לטייפ חיצוני * שידור חוזר מוקלט ומתן הסברה קולית ברוזמונית ועוד.

כצט בע"מ – לשירות הלקוח מאז 1921.

Coomber

הדרך הקלה להדרכה ולמידה

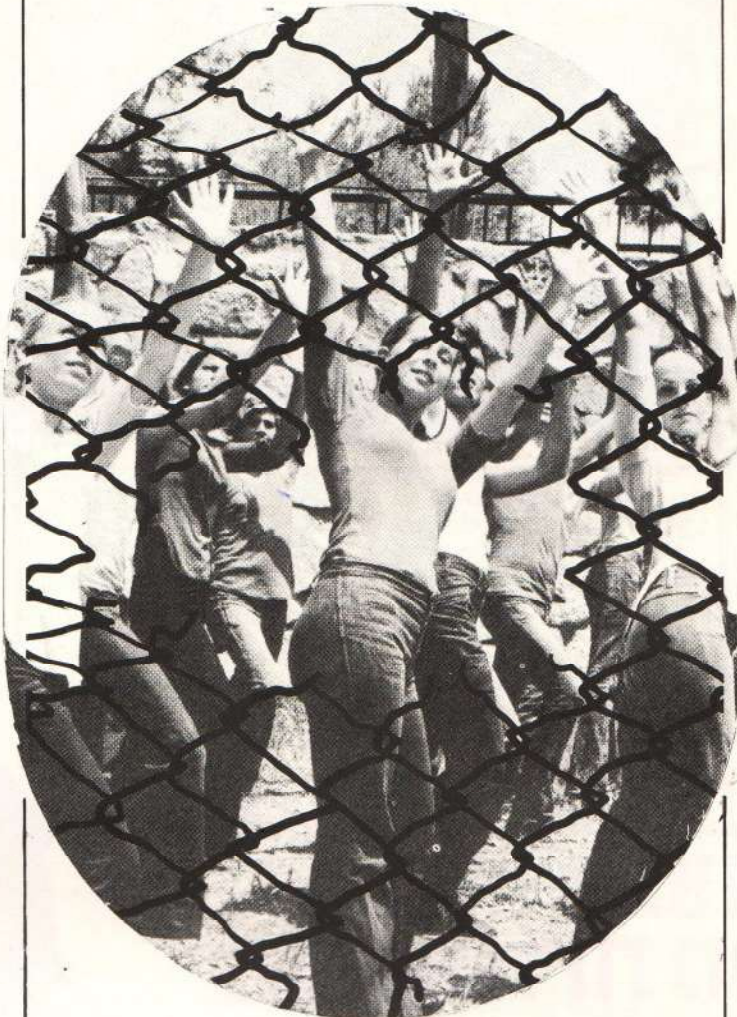
פרטים מלאים ותצוגה:
 חברת כצט בע"מ • המח' האור-קולית
 ת"א: 9250*225, 9250*250
 חיפה: 04/535257-8 * ירושלים: 02/247636, 226612

כצט
CTS

עמותה עכשיו!

מאת: צבי הילמן (טאצ'ו)

של שטח ההפקה, וממלא את הפער שנוצר בין הצרכים ההולכים וגואים של קהל "המשתמשים" ובין היכולת של המימסד לספק צרכים אלה. הגורם שקם ומאיים על כל המפעל הנהדר והיפה של פולקלור ישראלי הינו אותם סרחי עודף של אינטרסנטים מסחריים שהדבר היחיד המניע אותם הינו בצע כסף. ממצויי הריקודים ויצרני התנועות הפלגיאטורים, המפרים זה את זה ב"השתלמויות" קיקיוניות ברמה השואפת לאפס, המעוותים את השירים והמנגינות עד לזועה, והמחבלים ביסודותיו של המפעל התרבותי היקר לכולנו, מביאים את המורשת שהקימו גורית קדמן, רבקה שטורמן, לאה ברגשטיין, זאב חבלת, יונתן כרמון ועוד רבים וטובים, בצעד בטוח ובמצב נחושה, אל עברי פי פחת.

אפשר היה להמשיך להלקות ולהביא בפני הקורא תאורי זוועה של חוגי ריקודים ישראלים בחו"ל כאשר תחת השם "דיקודים ישראלים"

יש להקים "עמותה לקידום ולטיפוח ריקודי העם בישראל" שבהנהלתה ישבו הגורמים האחראיים לנושא – משרד החינוך, ההסתדרות, הרשויות המקומיות וכו'.

רוקדים ומפוזים לצלילי מנגינות מתאילנד, פקיסטן והודו. אפשר היה להמשיך ולהעיד שחלק מן המחולות הישנים אינם "טובים" דיים ואז פשוט ממצויאים ריקוד חדש "להרועה הקטנה" למשל.

מה אם כן צריך לעשות?

הפתרון היחידי המתקבל על הדעת הינו הקמת גוף חזק, עם אמצעים ומשאבים נכונים שיוכל להתמודד ולהלחם. להתמודד עם הבעיות והצרכים ולהלחם ב"מחרסת" ומחריביה, יש להקים **עמותה לקידום ולטיפוח ריקודי העם בישראל** שבהנהלתה ישבו הגורמים האחראיים לנושא – משרד החינוך, ההסתדרות, הרשויות המקומיות וכו'.

עמותה כזו צריכה לקום מתוך רצון כללי ומתוך אמנה חברתית ומקצועית ותבוא במקום **המדור לריקודים וארגון המדריכים לריקודים**.

לגד עיני רואה אני כדוגמא מצויינת את **החברה להגנת הטבע** אשר התחילה בצנעה, ע"י קומץ "משוגעים" לענין. היום עמותה זו הינה הדובר הבלעדי לכל חובבי הטבע והשפעתה גדולה ורבה על מקבלי ההחלטות במדינה. האם נצליח גם אנו? ימים יגידו.

לא נכנס בדיון זה, לכל המאבקים והמאווים של **המדור והארגון**, אך בראה לאחור, כדאי אולי להבחין בתהליך ממסדי מענין. **המדור לריקודים** כיוון ומכוון עצמו למתן מענה חברתי-חינוכי לעוסקים בריקודים ואילו **ארגון המדריכים** מנתב דרכו כפתרון מימסדי לבעיות המקצועיות של המדריך. מאחר וכל אחד משני הגופים האלה ממאן להפסיק את פעילותו בתחומו של השני, דהיינו **המדור** עוסק גם בנושאים מקצועיים ו**הארגון** אינו בוחל בתיכונם וביצועם של ארועים חברתיים רבי הקף. נמצא שכולם עסקו ועוסקים בכל, ורבה המהומה והתחרות הבלתי גיונית שאינה מוסיפה דבר לאיש.

על רקע המאבקים בין **ארגון המדריכים לריקודים** לבין **המדור לריקודים** במרכז לחינוך ולתרבות, קם גורם נוסף המנצל את ההזדמנות

מספר העוסקים בריקודים במאות אחוים. המפעל נעשה ענק בגדלו במונחים ישראליים, וממשיך לעשות חייל רב ולהוות גורם מרכזי בבילוי שעות הפנאי.

ככל שגדל מספר הרוקדים, גדל מספר החוגים וגדל מספר המדריכים, חיפשו המדריכים פיתרון לבעיותיהם המקצועיות ולא היה מי שיספקם. על רקע הצרכים המיקצועיים קם **הארגון למדריכי ריקודים**, אך לא במרכז

הפתרון היחידי המתקבל על בדעת הינו הקמת גוף חזק, עם אמצעים ומשאבים נכונים שיוכל להתמודד ולהלחם.

לחינוך אלא כחלק מן האגף לאיגוד מיקצועי בהסתדרות.

המדריכים לריקודים הפעילים בארץ, הינם קבוצה חברתית מיוחדת במינה. כגוף בעל אינטרסים כלכליים ומיקצועיים הם מהווים מעין איגוד מיקצועי על כל סממניו ואותותיו. יש להם ארגון יציב, הם נאבקים על הטבת תנאי עבודה, תנאים סוציאליים, הקניית זכויות ומימושן – ארגון מקצועי לכל דבר.

בד בבד עם היותה של הקבוצה ארגון מקצועי, יש בה משהו ייחודי. ייחודה של הקבוצה מתבטא בהיותה גם קבוצה חברתית ואפילו לא היתה איגוד מקצועי, בכל זאת עדיין נשארת היא קבוצה חברתית. עירוב התחומים של חברתיות ומקצועיות, חשוב להבנת הסוגיה שנדון בה בהמשך. האפיקים המלכדים את המדריכים לקבוצה חברתית, מאופיינים ע"י העובדה שהמקצוע שבחרו לעסוק בו הוא גם דחף חברתי של בילוי שעות הפנאי דהיינו: הפקת הנאה חברתית מהמקצוע.

הגורם שקם ומאיים על כל המפעל הנהדר והיפה של פולקלור ישראלי הינו אותם סרחי עודף של אינטרסנטים מסחריים שהדבר היחיד המניע אותם הינו בצע כסף.

הדגש הנוסף לקו מחשבה זה הינו העובדה שרובם המכריע של המדריכים עוסקים בהדרכה לא כעיסוק עיקרי לפרנסתם אלא כגורם משלים. התיחסות זו אינה מעלה או מורידה מרצינות הנושא ומרצינות ההתייחסות של המדריך לעבודתו. לשם הדיוק כדאי להזכיר כי יש מספר מסויים של מדריכים שריקודים הם עיסוקם העיקרי ופרנסתם הבלעדית. עובדה זו אינה הפכת אותם לטובים יותר או פחות, ואינה מעלה או מורידה מערכם לעומת המדריכים החלקיים.

דומה שהדברים שנאמרו לעיל מצאו להם ביטוי ממסדי. במשך עשרות שנים פעל **המדור לריקודים** כמרכז פעולות המחול בארצנו הקטנטונת. עיקר הפעולה היתה בתחום ארגון ארועים חברתיים שהמטוים המרכזי בהם – ריקודים. ההשתלמויות והכנסים שאורגנו, זכורים לטוב בשל היותם ארועים חברתיים שעל זכרם אנו מתרפקים בנוסטלגיה. עבודת **המדור לריקודים** היתה חשובה ומבורכת, והוא היה ה"אורים והתומים" לכולנו, אך כולנו פרושו היה בסדר גודל של כמה עשרות ואולי מעט למעלה מזה.

הימים הלפו והעתים השתנו. מאז שהוכנסו האמצעים האלקטרוניים לחוגי הריקודים והלהקות, החל עולה

אהבה נושנה
חלום ותפילה
מרינה
אהבת חיי
אתן במדבר
רונה

מה המשותף לריקודים אלו?
פשוט מאד, כולם ריקודים שיש להם
**יותר מכוראוגרפיה אחת שחובדה ע"י
אותו הכוראוגרף.**

בגליון הקודם (הכוונה לעיתון
האמריקאי) כותב אחד מקוראיו על
התיסכול הקיים בגלל ריבוי
הריקודים לשיר ישראלי אחד. אין
ספק כי בעיה זו נובעת מהעדר
קומניקציה בין הכוראוגרפים
בישראל, אך יותר מריקוד אחד
לאותה המנגינה כאשר הדבר נעשה
ע"י אותו כוראוגרף... איך יתכן?!!
ומדוע?!!

ספי אביב מסביר בנוגע ל"אהבת חיי"
ול"רונה":

את הראשון, הוא טוען, לימדו ללא
רשותו עוד לפני שהספיק לסיימו. את
"רונה" לימד בארה"ב ואח"כ, בארץ,
לאחר שהרהר בדבר החליט להכניס
בו שינויים.

את "חלום ותפילה" לימד **מישאל
ברזילי** בסנטרלואיס לפני כשנתיים
וחצי. בקייץ הקודם, כאשר ביקר
המחבר - **ישראל שיקר** בארה"ב,
הופתע לראות בקליפורניה את
יצירתו הישנה והבלתי גמורה כאשר
בכוונתו היה להציג בפני הרוקדים את
הגירסה הסופית.

אבי פרץ לימד את ריקודו "מרינה"
בביקורו בארה"ב בסתיו אשתקד.
הוא אף מכר קלטת וחוברת הדרכה
ובהם ריקוד זה. בביקורי האחרון
בישראל (הכוונה לכותב המאמר -
לואי טאקר) ראיתי את הריקוד נרקד
בחוגים שונים ובכולם חלק א' שונה
מזה שנלמד בארה"ב.

אמנם לא דיברתי על כך עם אבי, אך
השמועה אומרת כי אבי ראה את
הריקוד לאחד מהמדריכים הוותיקים
והלה טען שחלק א' דורש תיקון.
התוצאה - גירסה אמריקאית וגירסה
ישראלית.

ומה בנוגע ל"אהבה נושנה"?
לראשונה הוצג ריקוד זה ע"י יוצרו
משה אסקיו במחנה "פינג'אן 86"
(מחנה קייץ לרוקדים בארה"ב -
מ.ק.) והריקוד לא נתקבל בתשואות.
שנה לאחר מכן ב"פינג'אן 87", הציג
אסקיו שוב את הריקוד אך עם
שינויים רבים. ביתיים קבוצות
רוקדים רבות לא הסכימו לקבל את
הגירסה השנייה בטענה שהקודמת
טובה יותר.

וכך שוב שתי ואריאציות. אסקיו טען
כי לא היה מרוצה מהגירסה הראשונה
ולכן תיקן אותה.

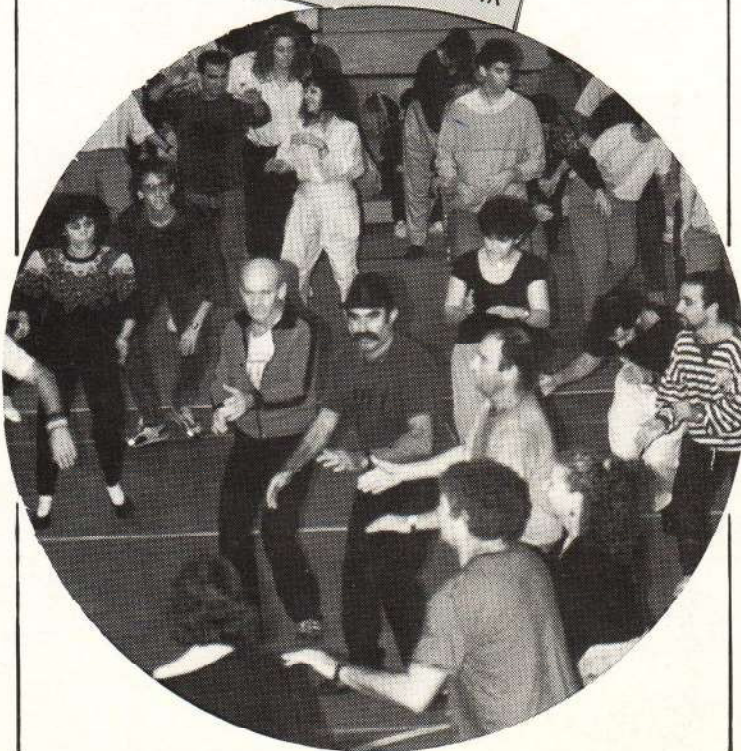
"אתן במדבר", מה לגבי ריקוד זה?
אם הנך רוקד כבר 15 שנה ויותר,
אתה ודאי יודע כי הגירסה של היום
אינה אותה הגירסה של פעם. חלק ב'

על ריקודים כפולים של אותו הכוראוגרף

מאת: לואי טאקר, מתוך עיתון GRAPEVINE, ארה"ב.

תרגום: מירי קרימולובסקי

ב.עובדה שכאשר נפגשים
אנשים שונים ממקומות שונים
בארץ, ובמקרה שלנו גם
בתפוצות, מתאחדים הם
בריקוד והריקוד מקשר ביניהם.
במצב שנוצר היום לא רק שאין
אחיזות בין הריקודים הנרקדים
בתפוצות לבין אלו הנרקדים
כאן, אלא שגם הרוקד מבאר
שבע בבואו לתל אביב לא יכיר
את הריקודים הנרקדים.

בגירסה הראשונה היה קשה ללימוד
ועל כן המחבר, **יעקב לוי**, שינה אותה,
לאחר שכבר נלמד בגירסתו
הראשונה.

לסיכום המצב המתקבל:

א. הגירסה הישנה לא נס ליחה והיא
נשארת בשליטה כמעט מוחלטת.

ב. הגירסה החדשה מתקבלת בברכה.

ג. מאבק הנמשך שנים בין שתי
הגרסאות על הבכורה.

יתכן וזו בעיה קלה בהשוואה ל"בלגן"
בנושא זה בארץ, אך נראה לי שניתן
לצמצם בעיה זו והצעתי היא:

א. כאשר כוראוגרף מחבר ריקוד
עליו להפיץ את הריקוד רק כאשר
בטוח הוא כי זו גירסתו הסופית
וכך רוקדים אותו בארץ.

אין אנו, קהל הרוקדים בארה"ב,
רוצים להיות "שפן ניסיונות".

ב. כאשר מורה מציג ריקוד שלא הוא
חיברו, עליו לוודא כי זו אכן
הגירסה הסופית וכך רוקדים את
הריקוד בארץ.

לא רוצים עוד הפתעות כאלו.

ומה אומרת על כך אני, רוקדת
ישראלית:

הבה נצא מתוך נקודת הנחה שהיוצר
הישראלי הוא אדם נבון ורציני. אם
כן מדוע הוא מפיץ ריקוד בלתי
מושלם?

מה כוונתך ספי באומרך: "הריקוד
הופץ ללא רשות", האם נגנב הריקוד
מחלומך, הרי אין ספק כי אתה
לימדת אותו וכך נתגלגל להיכן
שנתגלגל. אנו ממך, רק כשתהיה
בטוח כי "זהו זה", אז תלמד אותו וכך
נרוויח כולנו, ודבר זה יפה, לגבי כל
היוצרים.

כל נושא ריבוי הריקודים דורש,
לדעתי, מעט סדר. כל מדריך וכל יוצר
מצהיר מדי יום על החשיבות
בשמירה על הטוב והישן על יצירת
תרבות ריקוד וכו'.

אם כך הדבר מדוע בכל יום ובקרוב
בכל רגע נוצר ריקוד חדש? אולי בכל
זאת מעוניין היוצר לפרסם קודם כל
את עצמו, אולי ה"אני" הפרטי חשוב
יותר מהכלל?

בכל מקרה צריכה האמת להאמר שכן
כך נראים הדברים בשטח.

אין זה חדש ואין אני הראשונה לומר
זאת - היופי בריקודי העם
הישראליים בפרט, ובריקודי עמים
בכלל, היונו בעובדה שכאשר נפגשים
אנשים שונים ממקומות שונים
בקצוות הארץ, ובמקרה שלנו גם
בתפוצות, מתאחדים הם והריקוד
מקשר ביניהם.

במצב שנוצר היום לא רק שאין
אחיזות בין הריקודים הנרקדים
בתפוצות לבין אלו הנרקדים כאן,
אלא שגם הרוקד מבאר שבע בבואו
לתל אביב לא יכיר את הריקודים
הנרקדים. זה רוקד את **נעמה א'** וזה
את **נעמה ב'**, זה את שיר **החתונה** וזה
את ריקוד **החתונה** ועוד ועוד.

ולסיום האם נאמר "**ועוד היד נטויה**"
או "**לא עוד!!**"

לרקוד עוד ועוד...

ללכת", "תכול המטפחת", "בוא בשלום", "אתך בלעדיך, "סובבנוני", "הורה מדורה", "חד מחרב" ורבים רבים אחרים.

יואב אשריאל הכין הופעות גדולות, ההתחלה היתה בקיבוץ, בשבועות, פסח וכו'. לדבריו יש הבדל בין רקוד עם וריקוד הופעה. "רקוד עם מטרתו לתת לרקודים להנות ולבטא עצמם אישית. הופעה - פירושה לתת לאנשים להסתכל ולהתרשם. אני אהבתי לתת בריקודי ההופעה נושא או תוכן מסוים".

יואב זוכר כשעוד בנח"ל הביאו אותו ל"דליה" וזאב חבצלת הודיע לו שיארגן להקת הופעות. יואב רצה מאד להכין ריקוד עמק, לשם כך כקוק היה לשישים רוקדים על הבמה, הוא אסף "חבר'ה" מהמחלקות והביא אותם לג'וארה (ליד דליה) ובמשך שבוע של חזרות הכין את הריקוד "העמק". לקולו של יואב מתגנבת נימה של נוסטלגיה "תחילתו של הריקוד בשקט של ההתעוררות ובהדרגה מתגבר הקצב והופך לסוער".

הלהקה המשיכה להופיע בכנסים של הנח"ל ובן גוריון אהב ושיבח אותה מאד.

יואב המשיך עם להקת ההופעות של הפועל ת"א, לאחר מכן עם גדני"ע פתח תקוה, להקה של איחוד הקיבוצים והקבוצות, להקת מועצת פועלי רמת גן שסיירה בכל אירופה

האווירה היס-טיכונית, אלה המוטיבים שאפשר למצא בריקוד זה... או למשל, "שמלתך השורה" שיר מקפיץ ומלהיב ולדברי יואב כשיצר אותו, ראה בעיני רוחו את ה"חברה" רוקדים באווירת ריקודי ה"קראקוביאק" וה"פולקה" אך בצורה מתוחכמת יותר.

המפגש הראשון שלו עם הריקוד הישראלי היה בהיותו כבן 16, בחוג אצל גורית קדמן. היותו מתעמל ומגן באקורדיון היו לו לעזר והוא אף החל לחבר ריקודים בעצמו.

לשיך "לילה לילה" למשל, לא העז לחבר ריקוד במשך זמן רב "המילים הן בעלות משמעות עמוקה וחששתי לקלקל, אך אהבתי את המנגינה... זמן רב עבדתי על ריקוד זה - והתוצאה, ריקוד אהבה שקט. כל ריקוד כמו ילד עבורו ואין הוא מעדיף את האחד על פני חברו. בין ריקודיו גם "ערב בא", "קוראים לנו

וכבש" (מילים ולחן: מתתיהו שלם), רציתי לתת ביטוי לרועים, לכבשים - אנשים רקדו והרגישו טוב עם הצעדים, לדעתי כשיוצרים ריקוד צריך שיהיה לו מסר ואופי - לכל אדם יש פנים אחרות - כך הריקוד. כשאני שומע מנגינה היא דוחפת ומרגשת אותי, אני מנסה להכנס לכוונה של המחבר, נושא של השיר והמילים, חשובים לי מאד. למשל השיר "באביב תשובי" זו מנגינה המעלה אסוציאציות של געגועים, המילים נוגעות ללב (מילים: אבינועם קורן).

- כמה זמן אתה "עובד על ריקוד?" - "לפעמים עשר דקות שהן מחשמלות וסוחפות ולעיתים במשך שנה שלמה, מסתובב כל יום כמו משוגע" ואיני נח עד שמוציא מתחת ידי את הריקוד. גם כשההברקה מהירה העיבוד הוא המלאכה הקשה, הוא גוול זמן רב וכרוך בעבודה מפרכת".

אצל יואב כל ריקוד קורס עור וגידים והופך להיות כמו חבר, כמו אישיות. לכל ריקוד - סיפור. למשל "איריסים": "טיילנו ביוון, תארי לך..." אומר יואב ומפליג בדמיונו "איי יוון, הדייגים, הים, החופש,

ש תי אהבות יש לו בחייו, ליואב אשריאל - מירה והריקודים. פני ילד, גוף של נער והמון חיים ומרץ זורמים בעורקיו. כאשר הוא מספר על שני הומונים הללו בחייו לא יוכל איש לעצור בעד שטף דיבורו והתלהבותו. יואב הוא יוצר ריקודי עם.

נולד באוגוסט 1930 בקיבוץ רמת דוד בעמק יזרעאל, הרקע הקיבוצי נותן השפעתו על הריקודים שהוא יוצר. המפגש הראשון שלו עם הריקוד הישראלי היה בהיותו כבן 16, בחוג אצל גורית קדמן. היותו מתעמל ומגן באקורדיון היו לו לעזר והוא אף החל לחבר ריקודים בעצמו.

כשהיה בנח"ל פגש לראשונה במירה ויחד הדריכו - מאז הם יחד - בחיים ובדרכה.

וכמו שזוכרים את הנשיקה הראשונה זוכר יואב את הריקוד הראשון שיצר בשנת 1950 והוא בן 20. הריקוד היה "טעם המן" ומאז ועד היום לא השתנה. יואב מספר: "גורית נסעה אז ליפן ושם הדריכה ריקוד זה. את הריקוד קיבלו שם בהתלהבות ובהתרגשות רבה".

- מהו הריקוד עבורך? כיצד אתה יוצר ריקוד?

- "לכל דיקוד יש מסר וסגנון המיוחדים לו, אופי המנגינה מכתוב את הריקוד. למשל, בריקוד "עו

שיר לשלום "פעמי אביב"

חדשים מובחרים ועוד 5-6 רקודים ותיקים אותם משפצים ומלטשים. יואב רוצה לשמר את השרשים הישנים. "מירה" הוא אומר "היא מדריכה מעולה, בהשתלמויות - רוצים כל היוצרים לרקוד אתה ברקודי הווגות... מכנים אותה אמה של הרקדנים..."

לדעתו של יואב, היוצר הינו אדם רגיש מאד, לכל יוצר סוג מסוים של ריקוד שמצית אותו. בין היוצרים הצעירים שהוא עובד אתם: שלמה ממן, שמוליק גוביאר, מרקו בן שמעון, רוני סימנטוב, אבי פרץ, חיים שריון, דידי דוש, איציק סעדה, שוש קופלביץ, שלום עמר, בני תירס (הותיק שביניהם) וספי אביב. יואב אינו מנסה לערוך תחרות עם שום מרקוד בהרקדות ובהשתלמויות. לטעמו, הנושא הוא רציני מדי כדי להתחרות בו, והוא משתדל לבצע עבודה מקצועית, טובה ושמחה.

- "תכניות לעתיד?"
- "להמשיך לחבר ריקודים נוספים, לארגן השתלמויות והרקדות רבות ולתכנן היטב את הפסטיבל בכרמיאל. בזמנו אמרה גורית קדמן שאנו צריכים להיות עם רוקד. היא עשתה הכל למען העניין הזה. אני רוצה להוסיף: שנהיה עם רוקד יפה וטוב מבחינה איכותית ומקצועית, והעיקר... לרקוד עוד ועוד..."

יואב הוציא חוברות ובהן רישום הריקודים שלו יחד עם קלטות. הוא מרכז את יוצרי הריקודים ועובד איתם כדי לתת להם את הכוון בו הלך הוא.

"צריך" אומר הוא "להיות בעל דמיון יוצר, עם ניצוץ של יצירה, חוש מוסיקלי, חוש לתנועה וקצב, כל אלה דוחפים אותם ליצור. אני אוהב לעזור בעיבודים של הריקוד". הרעיונות הם של היוצר עצמו ואילו יואב נותן עזרה ומנחה אותם בעיבוד ובשיפוץ.

כל שבוע הוא רואה ריקודים רבים חדשים ועליו להחליט אילו מהם יקבל ואילו ידחה.

- "ההחלטה קשה?"

- "כן. אתה צריך לאמר לאדם שהשקיע את כל נשמתו, שהריקוד אינו טוב. לעיתים אינו בוחר אף לא ריקוד אחד ולעיתים יש דברים כה טובים שאני עצמי, אחרי שנים כה רבים - נדלק".

בעשרים השנים האחרונות יש זינוק קדימה ביצירת ריקודים, ביופי, בשטף, בתייחוס ובהתאמתם לרקודים.

מזה עשרים שנה הוא מנהל יחד עם מירה, השתלמויות למרקודים. ההשתלמויות מנוהלות באופן מקצועי ורציני, המשתתפים מגיעים אליהן עפ"י הזמנות אישיות.

אחת לחדשיים באים כ-250 איש והנהוג הוא להכניס כ-5-6 ריקודים

השולחנות. הרבי היה זה שנתן ליואב השראה ואוירה של המסורת היהודית שניכרת בה השפעת הריקודים הרוסיים והפולניים".

בריקוד זה יש גם קטע של ריקוד מצווה, ריקוד הברדחן וקטע "חתונה". יואב מספר כי בפסטיבל הזמר החסידי הראשון שניהל נחום בייטל, היה קטע מריקוד "החתונה", לאחר המופע ניגשה אליו אשה דתית וכשדמעות בעיניה אמרה לו: "מוכרתי בחתונה שלי..."

- "אתה ידוע בתמיכתך ובעידוד שאתה נותן ליוצרים צעירים. מה הסיבה שאתה עושה זאת?"

- "לדעתי אסור לדרוך במקום ולהסתפק במה שיש, צריך להתקדם ולהשתפר ביצירה ובמקצועיות. לא לצרף צעדים אלא ליצור ריקוד. עם תוכן ומסר, ולשם כך דרושים יוצרים".

ו"פעמי אביב" של עיריית ת"א - שסיירה באירופה ודרום אפריקה. ה"ריקוד החסידי" נולד לאחר עבודת מחקר ממש וכך מספר יואב: "קישרו אותי עם הרב מבני ברק והוא, במשך

וכמו שזוכרים את הנשיקה הראשונה זוכר יואב את הריקוד הראשון שיצר בשנת 1950 והוא בן 20.

ימים רבים, היה יושב ומספר לי על הווי החסידיים, על קבלת שבת ובעקבות זאת יצרתי ריקוד של אשה המברכת על הנרות, או למשל במוצ"ש, יושבים החסידיים עם הרבי והוא מספר פתגמים כאילו כדי שהשבת תישאר. בריקוד שחיברתי על מתואר הכל, כולל הריקודים על

RAKL RAKL RAKL

הקלטת שתרכיד אתכם

עכשיו כדאי להקליט מוסיקה להרקדה ולהאזנה בכיף על קלטות RAKL

RAKL רגישות הקלטה גבוהה
RAKL איכות צליל מעולה
RAKL השמעה רצופה ללא תקלות

להשיג בחנויות המובחרות

מפיץ בלעדי: גיל אימפורט

להזמנות מרוכזות: טל. 03-736138

ייצור: ארקל בית-זרע

על רקודים "חסידיים" ומוסיקה "חסידית"

מאת: יוסי ספיבק

להקות רבות כוללות בתוכניתן "ריקוד חסידי" והקהל מקבלו באהדה רבה. בחוץ לארץ מתקבלים רקודים אלו כמייצגים את יהדותה של מדינת ישראל שכן "יהודי" לרבי רבים הוא אדם לבוש כמו החרדים בבני ברק וירושלים. האם מדריכי אותן להקות אכן יודעים ריקוד חסידי מהו? האם יודעים מדריכי אותן להקות, מוסיקה חסידית מהי? לפי הופעות בהן צפיתו, התשובה לשאלות אלו היא שלילית בתכלית. לאחר שהלבישו המדריכים את הרוקדים בלבוש חרדי, בנוים הם ריקוד שאין בינו ובין ריקוד חסידי ולא כלום. טעות גסה לדוגמה היא ריקוד משותף לבנים ובנות ואין זה ענין של מה בכך. כל אדם חרד שומר מכל משמר על הפרדה ברורה בין המינים והלכות רבות קיימות בענין זה וכל עיוות, הופך את המופע לקריקטורה אף אם אין הצופים מודעים לכך. נראה כי כי אילו היו אנטישמים רוצים להכין מופע כדי לשים את היהודים ללעג, היו נוטלים מן המוכן אצל להקות רבות. כיון שכוונתי לדון במוסיקה, לא ארחיב בענין הריקוד ויש לשער כי מי שילך אצל המקורות המוסיקליים, יגיע גם לריקוד חסידי כהלכתו. רבים מאד מכנים כל לחן בסגנון יהודי מזרח אירופה בשם "לחן חסידי" ואין הדבר כן! לא כל "יהודי מזרח אירופה היו

חסידיים ואף לבוש חרדי, אינו לבוש חסידי. רבים מבין יהודי מזרח אירופה היו אופוזיציה לחסידות ולפיכך נקראו "מתנגדים" והמחלוקת ביניהם הייתה קשה ביותר. מחלוקת זו ששורשיה במאה השמונה עשרה, נמשכת עד היום בישראל ומוצאת את בטוייה גם בפעילות הפוליטית של חוגים דתיים שונים. למוסיקה, או ביתר דיוק, לניגון, מקום חשוב ביותר בהווי החסידי ואפשר גם להגדיר את איפיונו אך עם זאת יש לזכור כי החסידיים לא עמדו על יצירה מקורית משלהם והשתמשו בלחנים ממקורות שונים. ללחנים אלו, נתנו החסידיים צורה חדשה באמצעות הביצוע המיוחד המעניק ללחן גוון "חסידי" אף אם מקורו זר לחלוטין. מכל מקום, לחנים ושירים רבים, לא זו בלבד שאינם חסידיים אלא שכוונתם לשים אותם ללעג ולקלס. רוב השירים ממין זה מלגלגים על ההערצה העיוורת של החסידיים ל"רבי" ואחדים משירים אלה מושרים גם היום בפינו ומתוך טעות

כל אדם חרד שומר מכל משמר על הפרדה ברורה בין המינים והלכות רבות קיימות בענין זה וכל עיוות, הופך את המופע לקריקטורה אף אם אין הצופים מודעים לכך.

להקה בריקוד חסידי

כיון שמדריכי הלהקות אינם בקיאים בעניני חסידות בכלל ובמוסיקה חסידית בפרט, נוטלים הם מכל הבא ביד ובלבד שיזכיר את מזרח אירופה וכך מעלים הם על הבמה יצור כלאיים שהצלחתו רק מעידה על בורותם של היוצרים והצופים כאחד.

אנו קוראים להם "שירים חסידיים" בעוד שצריך לכוונתם "שירים אנטי-חסידיים". למשל, השיר הידוע "כשהרבי צוחק... צוחקים כל החסידיים/ כשהרבי מזמר... מזמרים כל החסידיים... כשהרבי נוחר... נוחרים כל החסידיים וכו', הוא שיר אנטי-חסידי מובהק. אחד משירי פורים המושרים בגני ילדים: "לכבוד פורים בנות, בנים/ לשמוח הנה באנו וכו'" הוא במקורו שיר אנטי-חסידי השם ללעג את האמונה העיוורת ביכולתו של הרבי לחולל ניסים ונפלאות. מילותיו, בתרגום חפשי מאידיש הן: "ניסים, ניסים, ניסים ונפלאות/ הרבי נכנס למים ויצא רטוב... ניסים, ניסים, ניסים ונפלאות/ הרבי ירד למרתף ויצא צהוב" וכו'. גם השיר על "הרבי אלימלך" שייך לקטגוריה זו ואפשר להרחיבה עוד ועוד.

במרוצת השנים התגבש סיגנון של ניגון חסידי שאם כי אינו נקי מהשפעות חיצוניות, הוא בעל איפיונים רבים משלו והוא שונה ממיני זמר שהיו מושרים בפי יהודי מזרח אירופה. האם ידוע לכולנו כי לפני מאה שנה ויותר הייתה קיימת פזמונאות יהודית זולה שהיתה

מושרת בסגנון יהודי מורח אירופה? פזמון כזה, היה מושר ברוסיה בראשית המאה ומילותיו בתרגום עברי: "שלמה גרורת מת/ מה תעשה חוה (אשתו)/ היא תמכור את סמרטוטיה/ ותיסע לחרבין (עיר במנצ'וריה, יעד הגירה באותם ימים) חוה, אוי אוי אוי חוה... לחנו של שיר זה התגלגל אלינו וזכה להכרה כניגון חסידי ואף ריקוד יש לו: "כליזומר". משום מה נשכחו המילים אך בכל זאת ישנה חשיבות לענין שכן הניגון החסידי, ברוב המקרים, יש לו מילים, אך מילים אלו הן מן המקורות. אם בדינו שיר המתאר חסידים, קרוב לודאי כי הוא שייך לקטגוריה האנטי-חסידית או שהוא סתם זמר יהודי ממזרח אירופה. לחנים "חסידיים" רבים הגיעו אלינו מארצות הברית בה התקיימו חיים יהודיים-מוסיקליים שהחלו עם בוא גלי ההגירה הגדולים בסוף המאה הקודמת. השיר הידוע "צ'יריבוס צ'יריבוס" הוא במיקורו יהודי-אמריקאי בסגנון "העולם הישן" והמילים העבריות שהותאמו לו בישראל, הן בסגנון אנטי-חסידי מובהק. עם התערותם של היהודים בחברה האמריקאית, נכנסו אלמוטים של ג'אז ללחן היהודי כמו למשל בשיר "במיר ביסטו שייך..." מאת שלום סקונדה שאף חיבר את "דונה דונה". גם "כנר על הגג" שכתוב בסיגנון יהודי-אמריקאי, משמש מקור למנגינות "חסידיות" בהן משתמשות להקות רבות.

מדוע, אם כך, מתעקשים אנו על ריקוד חסידי ולא על ריקוד יהודי? משום שהחסידיים ייחסו חשיבות רבה גם לריקוד ולא הפרידו בין צליל ותנועה. הריקוד, כמו הניגון, היה והוא גם עכשיו, מעשה יסיון בחסידות בעוד שהיה פופי מעט מאד בקבוצות יהודיות אחרות. לפיכך, אם רוצים אנו לציין בריקוד משלנו, תופעה

יהודית שורשית, נלך אצל הריקוד החסידי אך כיון שהמוסיקה "עושה" את הריקוד, עלינו להשתמש במוסיקה חסידית מקורית ולא בחיקויים, פארודיות ועבודים מודרניים. "פסטיבל הזמר החסידי" הוא עלבון למוסיקה החסידית כיון שהוא עשוי בסגנון "פופ" ואכן, האחרונים שיגיעו לפסטיבל מעין זה, יהיו החסידים עצמם. במסגרת זו ראוי גם להזכיר את השימוש שעושים מדריכי להקות בשירים ישראלים הכתובים תוך שימוש בכמה איפיונים מורח אירופיים. "שיר המזג" הידוע יותר בשם "הבו יין...", חובר בישראל ע"י דניאלה דור והוא רומני יותר מיהודי. את "ניגונו של יוסי" חיברתי אני ואני מעיד כי לא התכוונתי לחבר ניגון חסידי. מילות השיר צורפו לאחר חיבור הלחן.

כיון שמדריכי הלהקות אינם בקיאים בעניני חסידות בכלל ובמוסיקה חסידית בפרט, נוטלים הם מכל הבא ביד ובלבד. שיוכיר את מורח אירופה וכך מעלים הם על הבמה יצור כלאיים שהצלחתו רק מעידה על בורותם של היוצרים והצופים כאחד. יטרחו נא המדריכים ולפני תחילת העבודה עם הלהקה, יבדקו את המוסיקה בה החליטו להשתמש. האם חסידית היא? האם מקורה במורח אירופה או במקום אחר? האם סיגנונה אחיד? לאחר שנבחרה מוסיקה מתאימה, כדאי ללכת אצל המקורות העוסקים בריקוד חסידי ולקרוא בענין זה ואפשר גם לשוחח עם חסיד "אמיתי" שודאי יוכל לספר למדריך על מקומו של הריקוד בחסידות, על צעדות הריקוד ותנועותיו, על רקודי גברים ורקודי נשים וכו'. יש לשער כי אם כך נהג, נעלה על הבמה הופעת ריקוד מכובדת, המייצגת את השורשים האמיתיים ולא על עיוותיהם.

פסטיבל "כרמל" סן פאולו - ברזיל

שאיפתי היתה, שהמדריכים יצאו מהסמינר כשהם חשים קשר חזק יותר והבנה טובה יותר לרקוד עם ישראלים.

מאת: יונתן גבאי

"ה" היבראיקה - מרכז יהודי קהילתי גדול בסאן-פאולו אשר בברזיל. מדי שנה יוזם המרכז ומארגן,

באמצעות מחלקת הנוער שלו, את פסטיבל "כרמל". בחנוכה האחרון זכיתי ליטול חלק בפסטיבל זה כאורח המרכז הקהילתי. תחילתו של המפעל הוא פרי יוזמתו של גיורא קדמן, שהניח במהלך שנות שליחותו בברזיל תשתית נהדרת, ומאז נמשכת המסורת מדי שנה.

בפסטיבל נטלו חלק כ-50 להקות יהודיות מכל רחבי דרום-אמריקה. הפסטיבל נפתח במופע אורקולי חגיגי והופעת להקות נבחרות, ובמהלכו נערכו ארועים רבים וביניהם מפגשי רוקדים, הופעות של להקות צעירות, רקודי ילדים, סמבות והרקודת המוניות.

במשך שלושת ימי הפסטיבל שוהים מאות הרקדנים במקום ויוצרים אווירה ישראלית - במוסיקה, בשירה וברקודים.

כמות הרקודים שנטלו חלק בארועים, מפתיעה ביותר, והיה זה מרגש עבורי לראות מאות רבות של רקדנים מחוללים לצלילי מנגינות ישראליות.

אין ספק - מסורת חשובה ויפה מאין כמוה, אלא שניכר חוסר הקוונה והדרכה מתאימה. אמנם דוב הלהקות מופיעות לצלילי מנגינות ישראליות, אולם כל קשר בין הרקודים לרקודי עם ישראלים הינו מיקרי בהחלט. הרקודים חוברו למנגינות אקראיות ובנויים בעיקרם מצירוף צעדים ללא קשר ביניהם. תוכן הרקודים גם הוא אינו מייצג את ישראל או לפחות את הפולקלור הישראלי. המודעות ללקויים אלו בקרב ראשי הקהילה הביא אותם לכך שהוזמנתי לפסטיבל.

תפקידי, פרט להכנה ובימוי של מופע הפתיחה החגיגי, היה להנחות את המדריכים ע"י קיום סמינר בן שלושה ימים. בסמינר הצעתי תכניות, כגון: התפתחות ושורשי רקודי העם הישראליים, סגנונות שונים כמו רקודי חגים, אירועים, רקודי עדות, וכמובן רקודי עם ישראלים לבמה. בנוסף, למדו המדריכים חוקי כוריאוגרפיה לרקודייעם, חוקי במה, ומובן - רקודי עם ישראלים, חדשים כישנים, המותאמים להופעות על במה.

שאיפתי היתה, שהמדריכים יצאו מהסמינר כשהם חשים קשר חזק יותר והבנה טובה יותר לרקוד עם ישראלים. תקותי, שהמסר שנסיתי להעביר יצק תוכן חדש במחשבותיהם ובפעולותיהם של המדריכים הברזילאיים, ושהמסורת של פסטיבל "כרמל" תמשיך והתפתח בצורתה ותכניה.

אין ספק, שרקודי עם, במיוחד בתפוצות, היום כלי חשוב להעברת המסר של אהבת ישראל וארץ ישראל וכולי תקווה שהפסטיבל יהיה מסוגל להעביר מסר זה לרבבות היהודים בברזיל.

הפסטיבל השנתי לריקודי עם ישראלים - "כרמל" בברזיל

נוסטאלגיה

מאת עלי כהן

איפה הזמנים ההם? - איפה הריקודים ההם? ירושלים שלהי שנות ה-50: משוגעים לריקודים

על ירושלים של שלהי שנות ה-50 ניתן לומר דברים הרבה בגנות וגם בזכות, בטינה אך גם באהבה; ירושלים של אותם ימים היתה עיר מחולקת, שגבול בלתי עביר אך נראה ומוחש היטב חצה אותה. על ירושלים נאמר אז שהדבר הטוב ביותר שלה הוא... תחנת האוטובוסים לתל-אביב. היו עוד השמצות מן הסוג הנ"ל, אך איש לא יוכל לטול מן החיים דאז את האהבת ריקודיהעם, את חיי הלילה הסוערים בחדריחדרים בניגוד לתל-אביב, בה חגגו על המדרכות) ואת חיי האהבה ר"ל.

סימון ומואיז הקטן הם לא רק שמות מתוך שירו ותכניתו של יוסי בנאי: השניים עליהם מספר יוסי בנאי כעל ידידו הילדות שלו בשכונת "מחנה יהודה" ו"שערי צדק" היו מוכרים היטב לציבור הסטודנטים הירושלמים ולרבים אחרים, והם, סטודנטים למשפטים (והיום - עו"ד משה ושמעון יאיר), היו...קופאים הכליכילים של חוגי ריקודיהעם ב"מנוה" אשר ברחוב ממילא. ה"מנוה" הזו, מסעדת הסטודנטים ביום, באיזור הגבול השומם של ממילא, כמטחוויו הליכה משער יפו, שקקה חיים בשעות הערב, כאשר חובבי ריקודיהעם נהרו למקום. כאן חיכו להם בעיניים חודרות וזועמות סימון ומואיז הקטן. קודם כל בדקו היטב אם המבקשים להיכנס אכן "רשאים" לכך והאם תעודת הסטודנט שבידם חוקית היא (סטודנטים למשפטים או לא...). לאחר מכן נבו את דמי-הניסוח: חורה לירה טבין וטקילין, וזאת בימים שהיתה זו משכורת של שעת עבודה כמעט או לחליפין ארוחה באותה "מנוה". מואיז (הקטן, שכן הוא היה הצעיר בין השניים: ההפרש, נדמה לי, היה שנה או שנתיים) וסימון היו "חשובים" מאד, וכדי להיכנס ל"קודש הקדשים", עשו להם 'עיניים'.

כבר בירושלים של אותם ימים, ואולי דווקא אז, היו החוגים לריקודים-עם מפותחים מאד והמשתתפים - מרובים ומכל שכבות הציבור. רקדו לא רק ב"מנוה" הנ"ל - רקדו גם ב"בית הלל", ב"בית העם", "בית ההסתדרות", "בית הנוער העברי" ובימ"א. היה זה התחביב בה"א הידיעה של כל המיומי בירושלים, והריקודים - נופת צופים, למרות שעברו אז רק 15 שנים מאז פסטיבל המחולות הראשון בדליה. ברמה שלטו בעיקר ריקודיהעם, שהפכו כבר לקלאסיקה של ריקוד העם הישראלי - ריקודיהם של גורית קדמן, רבקה שטרומן, שלום חרמון, זאב חבצלת, לאה ברגשטיין ועוד.

מה רקדו אז (ונחשב היום "עתיק") - הרי חלק מן הרשימה האינסופית והאהובה שבלעדיה אי אפשר היה: "הי הרמוניקה", "קומה אחא",

מוכר דווקא כצייר של בולי ישראל ואחרים.

הווי לא חסר היה ורבים שהם היום בשנות החמישים שלהם, נזכרים בערגה והתרפקות על אותם ערבי ריקודים ולילות הוללות שבעקבותיהם. זוגות לא מעטים החלו חייהם המשותפים בחוגים הירושלמים של ריקודיהעם. רומנים כמו ונפלו, לא מעט מרקדני הדור הצעיר של היום חייבים חייהם ללילות, לחוגים ולזוגות של אז. לפחות מקרה אחד של רקדנית להקה ידועה בישראל היום נוצרה באותם ימים מהתרקמות יחסים יפהפים בין רקדן מלהקה אחת עם רקדנית מלהקה ירושלמית אחרת.

בימים שטלפונים כמעט ולא היו בנמצא, היו ההיכרויות והחלפת הכתובות נעשות בחוגים כמובן וגם ב"בכחוס", "סורמללו" ו"טעמון"... להקות המחול הירושלמיות היו ייצוגיות להקת "הורה" נוסדה ע"י חיים ברנזון ויאיר גרין (היום - ...עורכי דין) להקת מועצת פועלי ירושלים בהדרכת אסקו ורינה ניקובה שהחליפה הרבה דורות מאז ועד היום ייצגה את ישראל בכבוד ונתקבלה באהבה ותשואות בכל מקום. שמות של משתתפים בלהקות ירושלים של אז? - ניצה (ליבאי) - שפירא, מיכה ספירו (היום - מנתח), משה אפרתי ("קול ודממה") נעמי

"שאתם מים" (כאשר זה היה ריקוד ולא "צעדים" להדגמה בלבד...), "הורה אילת" ו"דבקה חמור" - מחול הנוער" ו"אל תירא". אל גינת אנוז", "דבקה רפיח", "אגדת" ו"משולשת". לך, לך למדבר" "הרועה הקטנה", "עץ הרימון", "אם בארזים", "הורה נעורים" ו"לאור חיוך". רקדו גם את "הן ידונן", "באר בשדה", "עם השחר", "מי טלחה", "בת יפתח" ועוד הרבה הרבה ריקודים יפהיים. אז לא רקדו מיקלטות עם שני טיפיים ומקול". **האקורדיוניסט** היה חלק לא פחות חשוב מאשר המרקיד, וכאשר המנגן היה מתחיל במחרוזת שסיימה ה"טבעי" הוא "פולקה", "צ'רקסיה כפולה" ו"קאקוביאק" ידעו הכל כי הערב מתקרב לסימו. כמה שמות שהעליתי באוב מאותם ימים עליונים בירושלים - רמי ברגורא (היום פסיכולוג ילדים ידוע). דן בירון הגבוה (מוכר גם כ... בעלה של שרי ר...), נתן שחר ואורי כהן (היכן הם היום?). אפי נצר, שאין צורך להציגו, יואל רקס, איש המוסיקה של "קול ישראל" (אזקמר), האחים ה"קרייטים" מנוש (עמנואל - היום ב"מועצה הלאומית למניעת תאונות דרכים) ואילן (מורה) כבירי ועוד ועוד. בין המרקידים - משה אסקו, החי ויוצר היום בניר יורק, דן רונן, הידוע עד היום באותו שטח. דרור ברדב, שבעתיד יהיה

(היום - סאמט, רעייתו של גדעון סאמט), קובי (היום - איש "אגד", דולי וגולה (?), יויצה (יהויכים) וולאך - צלם ב..שטוקהולם), שמעיה (קפאח - היום בקופנהגן). דורון לינדה - ליבנה (היום אשדוד). נדמה לי שלרשימה זו אפשר להכניס גם את רעיה ספיבק והרבה אחרים, שכבר נשתכחו ממני בשל טלטלת הזמן. זאת היתה רשימה חלקית מאד של מי שייצגו אז בכבוד את ירושלים כמחוללות) מעל קרשי במות בארץ ובחול. באותם ימים, להזכירם, היתה חו"ל משאת-נפש בלתי-מושגת כמעט, והנסיעה לחו"ל היתה באמצעות איסת"א על סיפון אניות רעועות כ"ארצה", במשך ימים ארוכים בלבד...

...איסת"א, ארגון הנסיעות של הסטודנטים שפעילותו כה מפותחת היום, נוסדה בשנות החמישים. המשדר הקטן שכן אז בבניין טרה

הווי לא חסר היה ורבים שהם היום בשנות החמישים שלהם, נזכרים בערגה והתרפקות על אותם ערבי ריקודים ולילות הוללות שבעקבותיהם. זוגות לא מעטים החלו חייהם המשותפים בחוגים הירושלמים של ריקודיהעם.

בימים שטלפונים כמעט ולא היו בנמצא, היו ההיכרויות והחלפת הכתובות נעשות בחוגים כמובן וגם ב"בכחוס", "סורמללו" ו"טעמון"...

סנטה, ששימש חלק ממתקני האוניברסיטה העברית, שהיו מפורזים בכל רחבי העיר. מחלונות משרד איסת"א ניתן היה להשקיף אל ביתה של שרת החוץ גולדה מאיר (היום - משכן ראש-הממשלה). גולדה היתה מנצלת כל אירוע וביקור ממלכתי כדי להזמין את אחת הלהקות הירושלמיות הקיימות ולהפגין בפני אורחיה את ההווי של הריקוד הישראלי המוצג ברגליהם הצעירות של חברי והברות הלהקות, ולא נשיא אחד של מדינה זרה או שר-חוץ מכופתר חייבים להודות שאת צעדי המחול הראשונים שלו ביצעו ב...רחוב בלפור בירושלים.

היום הסיפורים על אותם ימים, לפני שלושים שנה הם היסטוריה ונוסטאלגיה. חלק לא קטן של "צעירי אותם ימים" לא שכה תלמודו ואהבתו, ממשיך לרקוד עד עצם היום הזה, עם כרס קטנה וקרחת מתחילה או שערות אפורות באניצי הפאות. התמתיים-לרקוד ונזכרים, מוזמנים אף הם להזכיר ואילו הצעירים של היום מוזמנים להשוות.

מחול שנדם

לזכר לאה ברוגשטיין - חלוצת מחולות החג בישראל

מאת: דר' צבי פרידהבר

ביום י' באייר, הובאה למנוחת עולמים בקיבוצה, רמת יוחנן, לאה ברוגשטיין, חלוצת מחולות החג בישראל. לאה עלתה ארצה בשנה 1925 כרקדנית מקצועית, אך בלהטה הציוני, התיישבה בעמק יזרעאל, בקיבוץ בית אלפא והצטרפה שם ל"חברת הרועים".

על ראשית דרכה כיוצרת ומעצבת ריקודי החג, סיפר מי שהיה באותם ימים ועד יום מותו, שותפה ליצירה, המשורר והמלחין מתתיהו שלם, ואלה דבריו:

...בין החבורה שהתלקטה סביב הצאן היתה גם חברה אחת. במרוצת הזמן התפרסמה במחולות החג שלה וקראנו לה לאה הרקדנית...

...קסמה לה העבודה בעדר וזה בלי ספק רומנטי היה. פעם מלאנו את מבוקשה ואף יצאה למרעה לרגלי הגלבו, לא הרחק מהמחנה עם מקל ביד, עבאיה ערבית על כתפיה, שער ראשה גזוז ופרוע קמעה ואנחנו שומרים עליה מרחוק. יותר לא יכולנו להרשות לה... בערב זה של חגיגת הגו הגיעה גם שעתה. היא ארגנה מעגל גדול ועלי פקדה לשיר את הזמר עוד ועוד. מהר יצאה בעקבות הקצב, המציאה אימפרוביזציות שונות ומלהיבות, פעם בנוסח חסידי ופעם בנוסח הורה חלוצית. פעם בידיים ופעם במותניים עד שגרפה את כולם למעגל סוער "שישנו שישו, שמחו נא" עד לשעה מאוחרת...

היה זה אחד מריקודי הרועים הראשונים שיצרה לאה - אותו רקדה בחג הגו הראשון שנערך בחבורת הרועים בבית אלפא בשנת 1931, "רועה ורועה" שני ריקודים אלה הפכו עד מהרה בעיבודיה של לאה מריקוד סולו לריקוד חברתי, ריקוד עם ושנים רבות המשיכו לרקדם. לחייה בחבורת הרועים היתה השפעה רבה על המשך יצירתה ועיצוב ריקודיה הבאים.

על רשמיה של לאה מאותו מיפגש עם נופי הארץ ותרבות המזרח, מספרת היא ברשימה בקובץ "הרועה העברי": "...עבודה זו היתה לי כחוויה מיוחדת. לא וויתרתי על הודמנות לבוא בין הבדואים, וזו ניתנה לי בעת קניית כבשים... נודמנו פעם גם לאיזו התכנסות חגיגית, וראינו ריקודי גברים. לכבודנו, ובאופן מיוחד לפי בקשתי, יצאו במחול גם נשים והיתה לי זו התרשמות עמוקה. לראשונה ראיתי ריקודי מזרח ומה עוד, של אנשי מדבר. במיוחד הצטיינה נערה מדווית בתנועותיה הגמישות, תנועות מתנניים ובטן. והייתי כבעולם האגדה..."

פגישה זו של אמנית מחול מאסכולת הריקוד המערבי, עם תרבות הריקוד של אנשי המזרח, השפיעה רבות על המשך יצירתה של לאה, כפי שהיא ביטאה זאת לא אחת, אם בכתובים ואם בשיחות עם כותב שורות אלה.

שבמסכתות החג שיצרו יחדיו הוא טקס "הבאת העומר" שמבחינה אומנותית-עממית, אין לו אח ורע עד עצם היום הזה. בשנת 1965, נוספה חוליה ליצירתם המשותפת של לאה ומתתיהו והיא מסכת "חג הכלולות", על שיריה וריקודיה הייחודיים. כששאלו את לאה, איזה מריקודיה היא אוהבת יותר מכולם, נהגה להשיב, דומה הדבר לו שאלתם אם, את מי מילדיה היא אוהבת יותר. פרי יצירתה רבת השנים סוכם בשנת 1984 בספר ביוגרפי בשם "שדות לבשו מחול" שנכתב עלידי יורם גורן והוצא לאור עלידי קיבוצה, לו תרמה את מיטב תרומתה. לאחר הופעתו של ספר זה, החלה לאה לפרסם בעלון קיבוצה מעת לעת, רשימות על דרך יצירתה את ריקודיה, דברים שלא מצאנו כמותם אצל אף יוצר אחר בשטח המחול האומנותי אתני. רשימות אלה, כעשרים במספר, ראויות לקובץ היכול לעמוד בפני עצמו.

ואסיים בקטע מדבריה של לאה, שמצאתים כתובים בכתב ידה במחברת, השמורה בארכיון החג והמועד שבקיבוצה. ברשימה זו מעלה היא מהגיגיה על דרך יצירתה ובמיוחד יצירתה לפי שירי מתתיהו שלם, שותפה הנאמן לאותה יצירה וכך כותבת היא: "...נדמה לי שאין הרבה שירים של מתתיהו שלא חברתי להם יצירה וריקודית, ושלא התמודדתי איתם ולעיתים לא הצלחתי להשתחרר לתנועה מול השיר ודוקא בשירי שהיה כל כך שלם כמו למשל "עם צאת החמה". לספר על המפגש עם שירו של מתתיהו זה כמו לספר על פרק חיים של כשלונות והצלחות, חיפושים, דאגות ועושר של צליל, מילה ומחול. ואם לשם שלימות הרקוד שלי שיניתי לא פעם את מיקצב השיר, עשיתי את זה בחופשיות גמורה. השירים היו בזמן חבר הרקוד כאילו שלי.

בהזדהות גמורה פעלתי, לכן כל כך בקלות נשפכו התנועות מתוך השיר. גם הצבעים והלבוש המתאים למחולות החגים נרקמו בתנופה משותפת מתוך השיר.

נוף עמק יזרעאל, בית אלפא לרגלי הגלבו עטרת הרים לך כנרת ויותר מאוחר שירי העומר בעמק יזרעאל, רמת יוחנן, כל שירי הרועים שדבר בהם נוף קדומים, עושר רב של שירה על חיינו בשדה ובצאן, בבית ילדנו, ימים ועתים של חיים, אחרי עמל הכל היה בפעימת לב משותפת והריקודים באו נישאים על כנפי השירה, על אהבה ותודה, על מה שזכינו בארצנו...

נדמה, כי דברים אלה הם צוואה לעם כולו, ולא רק לקיבוצה רמת יוחנן. לשמור לשמר ולקיים מסורת זו של מחול זמר חג, שצמחו מתוך חיי העמל ונופי ארצנו, והם נכס לאומי לכולנו.

דומני, שזה היה נסיון ראשון בכלל לחג מועד זה... הופיעו לראשונה שירי הרועים של מתתיהו, ואני חיברתי להם רקודים ואף בצעתי אותם בעצמי. זו היתה לי הופעת יחיד במחול-רועים, כמו: "שה וגדי", "שישו ושמחו" וכדומה...

בשנת 1932, יסדו חלק מחברי חבורת בית אלפא את קבוצת רמת יוחנן. בין העובדים לקיבוץ החדש היו גם לאה ומתתיהו. כאן מתחילה דרכם המשותפת ביצירתם הגדולה לתרבות הכפר העברי ועיצוב חגיו. שיתוף פעולה זה בין השניים, שצמח גם על רקע השיתוף היום יומי שבחי החברה הקיבוצית, עוד להם לא מעט בעיצובם של אותם דפוסי החג, לחנו וריקודיו. כאן נוצרו מסכתות חג הביכורים שראשיתם חג משותף לקיבוצי הגוש ההתיישבותי שבעמק זבולון, ולאחר מכן, בקיבוץ בלבד. בשנת 1942 נוצר חג האסיף והמים לתוכו הונסו רבים מריקודי מסכת הרועים ובשנת 1945. גולת הכותרת

...בין החבורה שהתלקטה סביב הצאן היתה גם חברה אחת. במרוצת הזמן התפרסמה במחולות החג שלה וקראנו לה לאה הרקדנית...

בהזדהות גמורה פעלתי, לכן כל כך בקלות נשפכו התנועות מתוך השיר. גם הצבעים והלבוש המתאים למחולות החגים נרקמו בתנופה משותפת מתוך השיר.

ולא על הריקוד בלבד היתה השפעה זו, אלא גם על עיצובן של תלבושות החג שהותאמו לריקודים אותם יצרה. בהמשך רשימתה מתארת לאה בין היתר גם את יצירותיה באותו חג גז ראשון, ואלה דבריה: "...החלטנו על עריכת חג הרועים הוא - חג הגו.

חדוה מור

בשקט, מאחורי

הכותרות והרעשים של

קרית שמונה והקיבוצים,

חיה ונושמת, זה 15 שנים

להקת ריקודים משותפת,

העושה חיל בהופעותיה

(גם בחו"ל). וזה גם מה

שיצר את היחסים המיוחדים,

המשפחתיים ממש, ביך

הרקדנים מהעיירה והקיבוצים.

הקירות של אולם הספורט האזורי החדש בכפר-בלום. אני, אופטימית או נאיבית, התחלתי עם פולקלור ואמשיך עם פולקלור. נכון להיום פולקלור בגליל העליון זוהי להקת המחול העירונית קרית-שמונה בה משלבים ידיום בנות הקיבוצים ובני הקריה והמושבים באזור. **אביגיל שטראוס** (שמיר) מנהלת אמנותית של הלהקה זה עשר שנים, מודעת לכוחן של מלים שנכתבו בלהט היצירה, וכמוהן, כפיל בחנות חרסינה

התייחסות תקשורתית מכל סוג, המתיימרת לבחון את מערכת היחסים הקפיציית בין העיר קרית-שמונה והקיבוצים שבפריפריה - מזכירה, במידת מה, משל הודי עתיק: מעשה בחמישה הודים עוורים שרצו לתאר פיל. אמר הראשון וידיו חובקות את בטן הפיל: "הפיל כמוהו כחבית עגולה". "לא", אמר השני, וידיו ממשמשות בחדק: "הפיל נראה לי כצינור". "שניכם טועים" התרגו השלישי, וידיו מקיפות את רגל החיה: "הפיל עבה וגבוה כדגל הקוקוס"... אצטרה, אצטרה, אצטרה. משמע, מי שמחפש יכול להתחשבן עם הקיבוצים בנושא המפעלים האזוריים, ומהצד השני, צילום סנסציוני המציג לראווה כתובות נאצה שנמרחו השבוע על

מתוך "השבוע

בקיבוץ הארצי" אוג' 88

הלהקה

משמע. ודאי שיש ויכוחים פוליטיים, מסבירה אילת, אך אלה נשארים ברמה ארצית ולא גולשים לפסים אישיים. הכל נשאר במשפחה. בכלל, הדימוי המשפחתי חוזר על עצמו כמה פעמים. מישהו אמר: שמעון, משה ושלום הם האבא ואביגיל - האמא.

להקה - תחליף למשפחה

כ אשר התחתן שמעון מויאל, ידעה אשתו שהלהקה היא חלק מהנדוניה. בתו נולדה כאשר היה עם הלהקה בסיום בנאנסי שבצופת. שמעון ורקד בלהקה כבר 15 שנים ועובד בעיריית קרית-שמונה. הוא מרוצה מהקשר עם הקיבוצניקים. "בזכות הקשרים של אביגיל בתל-אביב הזמנות וזרמות אליו". נכון שבתחילה לא היתה הרמוניה עם הקיבוצניקים "כולנו גרים בצפון הרחוק. אחרי הופעה במרכז הארץ, מגיעים לגליל לפנות בוקר ואז היו ויכוחים. אנתוני רצינו שהקיבוצניקים יעברו בקריה ויפרו אותם אחר כך. היום, מצידנו, יכולה הנסיעה להמשך עד הבוקר". גם יוסי אבוטבול שעובד במשכיר ואחראי על התלבושות, רואה בלהקה את משפחתו. פרט קטן אך לא שולי - התלבושות לרקוד החסידי נתפרו עבור הלהקה במתפרה המסחרית של קיבוץ להבות-הבשן. יוסי - אולי, אך לא רק מפני שהוא רווק - רואה בלהקה תחליף למשפחה. בכלל, לכל חתונה או בר-מצווה מגיעים כולם, ולהבדיל, לא נפקד מקומם של החברה מקרית-שמונה באוכרה לבני וולפסון ו"ל טייס משמיר שנהג בתאונת אימונים והיה מבכירי הרקדנים בלהקה.

בספורט של חברי הלהקה חתימות רבות המעידות על גיחות רבות לח"ל, ובכל פעם חוזרים עם מטען חוויות אשר אפשר להתפרק עליו עוד ימים רבים אחרי-כך. אך לא רק חוויות משמחות יש עימם. לגימנסטרה '87 בדנמרק באו 32 אלף מתעמלים ורקדנים מכל העולם. משוייץ בלבד הגיעו 4500, ואת ישראל באותו אירוע יצגו מתעמלות עמק הירדן ומחוללי קרית-שמונה. כאשר נכנסה המשלחת הישראלית הקטנה לתוך האיצטדיון בהוינג, התנפלו עליהם מכל הכיוונים עשרות פלשתינאים בצעקות "פי.אל.או... פי.אל.או", וירקו עליהם. יוסי אבוטבול אומר שחלקם אף נפגפו בסכינים. היתה פאניקה במשלחת והבנות פרצו בכבי. המשטרה הדנית חילצה אותם בניידות יש אל בית המלון. לבני קרית-שמונה למודי הקטיושות זה לא היה בדיק הכיף לו ייחלו כאשר ארוז את המזוודות.

עד מתי ירקדו? היום כבר מזונבות בלהקה המתבגרת, להקת העתודה ולהקת האפרוחים בהדרכת דני מלכה, שגדל בלהקת האם והוא גם ממלא מקום אביגיל, אך אנו עדיין הכלי הייצוגי מספר אחד של הקריה", מציין בגאווה שלום שושן, אב לשלושה ועובד במחלקת החינוך של העירייה. לפרוש? מה פתאום? אולי כשהילדים יגדלו ויחליפו אותו. אז, נאמר שלום ונלך הביתה. בינתיים, אם מישהו מתעקש למצוא סדקים במשפחה הזאת ששמה להקת המחול העירונית קרית-שמונה, הוא עלול להתאכזב. אחרי הכל זוג שרוקד כבר 13 שנים ירקוד חתונה יהודי, מן הסתם לא ידון אחד לשני על הבהונות. מה גם, שהיא קיבוצניקית והוא מקרית-שמונה.

קציר ומסיק". כל אניה העוגת בנמל ישראלי פורקת מעליה שבע מכולות של פולקלור: מחוללי יוון, מכרכרי הקארפאטים ורקדני טאסמניה...". זה הוא, זה לא אני, הרי הבטחתי בלי דבחות. ועכשיו לעניין. מאות להקות ורקדות היום בארץ או מה כל-כך מיוחד בלהקה עירונית זו? לראות את אילת דגן, הבת של מזכיר להבות-הבשן, מקפצת יחדיו עם יפה סילוק, הבת של חזן בבית הכנסת בקרית-שמונה. זו חצי הדרך לאחריה הימים, יפה, אם להילה בת השלוש, נולדה והתחנכה בקריה, היום גרה במושב אמנון שבחוף הצפוני של הנגבה, ועובדת בבנק המזרחי - דרכה קצרה להיות גזברית בלהקה. כשהיתה ילדה, התעמלה בכפר-גלעד. על הקיבוצניקים שבלהקה יש לה רק מלים חמות: "ממש נשמה, לא מרגישים שהם קיבוצניקים". וכמו יפה יש עוד רבים בלהקה, שהם אבות ואמהות אפילו לשלושה ילדים. אני ראינו שם פיגורות לא פחות חטובות מהסינטיטיות של "שלום שמונים וכמה".

אילת דגן הגיגיית מטפלת בגן שבקיבוצה. מכירה את קרית-שמונה מכל הכיוונים, עוד מהזמנים שהדריכה בקן השמו"צ המקומי. בגיל 14 עשתה הסבה מהתעמלות לרקוד ופתחה לצוותא גליל-עליון ונדחתה מחמת גילה. היא לא ויתרה ורקדני קרית-שמונה קיבלו אותה (אגב, צוותא גליל-עליון - להקת הירקודים של בני הקיבוצים - התפרקה מחוסר תקציב). כניסתם של בני הקיבוצים לוותה באקורדים צורמים. הקיבוצניקים, המיומנים יותר, דחקו את רגלי העירוניים, תרתי

הידיעה של הקריה. בפוזה רס"רית, ידיים על המותניים וגרונה ניחר "תרים את הרגליים משה! גב זקוף תנה! אני לא רוצה לראות פרצוף תשעה באב!" ועוד מיני מכמונים ווקליים, וזה חוזר שבוע אחר שבוע. אביגיל שכבר בגיל 15 הכינה מופעי ריקוד לקיבוץ "תכתבי, שכלתי, שרי, בת להבות-הבשן, ורקדת גם בלהקה או ידעו בת כמה אני". היום היא די ימינו של ירוחם כהן מאפיקים, המנהל של להקת המחול הבין-קיבוצית, וחמישה ימים בשבוע בתקן פעילה. אך הלהקה בקרית-שמונה היא ה"ביבי" שלה, ועל עבודתה בהתנדבות עם הלהקה היא קבלה תעודת הוקרה מטעם התנועה "עם יפה - עם אחד". או נשחפנו והרי נושא הכתבה היא הלהקה ולא המנהלת.

- יקדעו ברקמה השבירית שנטוהת בעקשנות במשך השנים. "לכי תדעי לאיזה ידיים יתגלגל העיתון, אז בלי בדיחות בבקשה". שיהיה. אביגיל אינה מוותרת על אף חזרה. בערב של יום ה' הקדוש (ספוג'ה) תמצאו אותה בסטודיו של בית-אדלשטיין.

פיגורות לא פחות חטובות מהסינטיטיות של "שלום שמונים וכמה"

ב מוסף הארץ כותב מאיר שלו: "אפילו תחנות משונה מתפתחת כאן. כנגד 'קרנבל הצ'ירדאש בסגנון עדות-התיישים' של כרמיאל, מציגה חיפה את 'מפגן הפולקלור הכלל-עולמי לרקדני בציר

אלי רודה, לשעבר מנהל הלהקה והיום דובר העירייה:

הם השגרירים הטובים ביותר שלנו. מה שעושה הלהקה בחצי שעה לא יעשה דיפלומט בשנה שלמה. הלהקה קידמה את המחול בעיר, יש ערבי ריקודים ויש עוד שלושה להקות היום.

והקיבוצניקים, מה תרומתם?
אביגיל עושה עבודה מעולה. בלעדיו היה העסק נופל. היא חיה את זה 24 שעות ביממה ואנחנו מעריכים מאוד את עבודתה. **איזה קשרים יש לקריה עם הקיבוצים?**

יש קשרים גם בספורט, והולאי שבעתדי יעבדו כמישה אחת, וביחד נעלה את הצפון על המפה. משיתוף פעולה הדוק נרזיח כולנו. **ככה בהודמנות, מה אתם מצפה מהקיבוצים לקראת הבחירות?**

אני מקווה שאנשים התבגרו מאו הבחירות האחרונות. לי נראה שבחיי היומיים עדיף שיתוף פעולה, אבל במערכת הבחירות כדאי שכל אחד יטפל בביתו הוא. אם בכל זאת רוצים להתערב אז שיעשו את זה באופן סולידרי. אחרי הכל למחרת הבחירות אנחנו צריכים להמשיך לחיות ביחד.

רקוד העם כמפיץ ישראליות

מוריס סטון בחוג לריקודייעם
ישראליים בלונדון

נא", "שמחת העמל", "הורה נרקודה" ו"אל גנת אגוז". זק, בחור מ"הבונים" באירלנד, שהיה בעל חוש טוב למחול הוא זה שעשה את ההעמדה. עם תכנית זאת יצאנו לדרך. רק חצי שנה לאחר מכן הצלחנו לארגן גם תלבושות מיוחדות, ולא רק כחול לבן רגיל, וכך התחלנו לקבל ציביון של להקה למחול עם ישראל.

בשלב זה נותק הקשר עם "בית הלל" שלא ראה עניין מיוחד לטפח ולפתח רעיון זה. על כן הקימו הווג סטון מסגרת המכונה IFDA (איפדה) ראשי תיבות של הכותרת ISRAEL FOLK Dance Association מסגרת עצמאית וחפשית היכולה ליצור פעילות שוטפת.

ישנה אמנם ועדה צבורית רחבה, אולם רק בשנה האחרונה נוצרו בעצם התנאים המתאימים המאפשרים פיתוח בכל הנושא הקשור ברקוד העם הישראלי. השם שניתן ללהקת המחול הוא "אורנים", שם המזכיר להם את ירושלים, את המקדש ואת ישראל הנבנית.

מוריס וסווי אינם שוקטים על השמרים אהבתם למחול שלנו יוצרת בהם דחף מתמיד לפיתוח הנושא והרחבתו. הם עושים עבודתם בקנאות רבה למען תפארת הרעיון וקידומו.

כיצד באמת נתפס כל הענין באנגליה ובצבור האנגלי. מהו המסר שאתה מנסה ליצור ולהעביר אם בכלל?

לאחר מכן הצלחנו לארגן גם תלבושות מיוחדות, ולא רק כחול לבן רגיל, וכך התחלנו לקבל ציביון של להקה למחול עם ישראל.

הישראלי. ביתם החדש של הווג סטון הצעיר הפך, מאז ועד עתה, למרכז פעילות בנושא רקודי העם שלנו. הקרפודוקציה המשותפת הראשונה של מוריס וסווי היתה ב־1978 עת פתחו את מחנה הקיץ הראשון באנגליה שכולו רקודייעם ישראליים, ובו עשרות משתתפים. "בית הלל", שתחת כותרתו אמור היה להתבצע הרעיון, משך ידיו מהענין ממש ברגע האחרון והווג סטון בעקשנותו המשיך ביוזמה בכוחות עצמיים לגמרי. מאז הם ממשיכים ומטפחים את הרעיון ומקפידים לקיים קורס קיץ מידי שנה.

"מה מלמדים?"

"אל תשאלו כי שינוי התדמית של רקודי העם המתחברים בארץ הביא לבקיעים של תפיסה וגישה ואיתך אינו רוצה להכנס לויכוח ביודעי את עמדתך". אמר, הביט בי והמשיך הלאה: "עוד ב־1973 עם גאות האוירה ב"בית הלל" נוצר רצון לגבש קבוצה של רוקדים למטרת הופעות. לקחנו מספר רוקדים שכבר ידענו אותם כמו: "ויבן עוויהו", "שמחו

ישנה ועדה צבורית כתבה אולם רק בשנה האחרונה נוצרו בעצם התנאים המתאימים המאפשרים פיתוח בכל הנושא הקשור ברקוד העם הישראלי". השם שניתן ללהקת המחול הוא: "אורנים", שם המזכיר להם את ירושלים, את המקדש ואת ישראל הנבנית.

לעצמו תפקיד כמדריך מרקיד. מוריס קצת נבוך כאשר הוזכרתי שלב זה. "כך" - הוא מוסיף - "היה זה שלב משמעותי מאד בחיי כי בו מצאתי עצמי מול שתי אהבות גדולות אהבתי הפרטית לסווי ואהבתי לרקודי העם".

המקום "בית הלל" מרכז סטודנטים יהודים בלונדון. התקופה - מלחמת יום כפור. האחראית על הפעילויות במרכז - הסטודנטית סווי. בתוקף תפקידה היא מזמינה את מוריס הנמרץ לבוא ולנהל את החוג לרקודי עם היות והמדריכים הקודמים עזבו. בחריצותו של מוריס החל חוג זה לפרוח ולתפוס מקום נכבד במערך הפעילות של הצבור היהודי הצעיר. במקביל החל גם הצבור הלא יהודי לגלות ענין בחוג זה של רקודייעם ישראליים. חומר הרקודים שנלמד התבסס על זכרון וידע ראשוני: "היינו

"היה זה שלב משמעותי מאד בחיי כי בו מצאתי עצמי מול שתי אהבות גדולות אהבתי הפרטית לסווי ואהבתי לרקודי העם".

שלשה מדריכים חובבים, ועבדנו כל אחד על-פי זכרונו, נסיונו הקודם כרוקד וחוויותיו ברקודייעם". עובדה הכל זרם ועבד טוב מאד, עד כדי כך טוב שמוריס וסווי מצאו עצמם מאוהבים במחול ומאוהבים זה בזה וכעבור זמן קצר צעדו הם הישר מ"בית הלל" אל החופה. עם הנישואים היה ברור לסווי כי לקבל את מוריס כבעלה פירושו הדבר לכרוך בכך גם את האהבה לרקוד העם

ראיון עם מוריס סטון - מרכז ומדריך רקודי עם באנגליה כפי ששוחחה עמו רעיה ספיבק

בין הלהקות מחו"ל, שהופיעו אשתקד בכנס הראשון למחול ישראלי - בכרמיאל, היתה להקה מאנגליה הנושאת את השם "אורנים". בין אנשי הלהקה בלט במיוחד גבר בעל חזות מלאה ועגלגלה אשר מראהו אינו מזכיר רקדן לפי המקובלות. מבטו המחויך מסתתר מאחורי זוגיות משקפיו וכולו מקרין דינמיקה מאופקת. זהו מוריס סטון יהודי יליד גלסגאו שבסקוטלנד - חבר ורקדן בלהקה. אך אל נמעיט; מוריס הוא האיש היוזם הדוחף והמפעיל את כל גווניו של נושא רקודי העם שלנו ברחבי אנגליה כולה ובלונדון בפרט.

בבקורי באנגליה לפני מספר שנים נודמן לי להכיר את מוריס ולעמוד קצת יותר מקרוב על עבודתו, מאבקיו, מאוייו, והשקפתיו לגבי רקודייעם שלנו. לא מכבר נערכה בינינו שיחה מיוחדת בנושא זה.

כיצד הגעת לרקודי העם הישראליים שאלתי:

הוא השיב מחייך ומרצין לסירוגין: "את הכרזתי עם רקוד העם הישראלי עשיתי לראשונה בגיל 12. היה זה בסקוטלנד - במסגרת תנועת הנוער "הבונים" שאליה השתייכתי כילד וכנער. שם רקדו ואף רצו יום אחד להקים להקת נוער. התברר כי חסרים בנים למימוש הרעיון - הומונתי לבוא. כאן בעצם נדלקתי לענין כולו, כאן נוצר הניצוץ שהלך וגבר.

מה רקדתם ב"הבונים" בסקוטלנד? הוספתי לשאול:

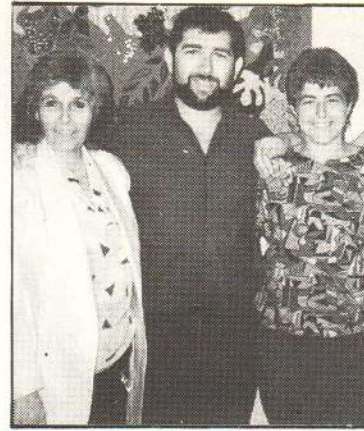
"היה זה בסוף שנות ה־50, רקדו בעיקר הורה. יש לזכור", - מדגיש מוריס - "כי לא היו אמצעים מוסיקליים והשירה היא שליותה את הרקוד. שרנו במלוא הגרון ורקדנו בנוסף ל"הורה", "מים מים", "הבולנו יין" "שימי ידך", "אל הרהט", "בת צורים". החשוב הוא שכל רקוד נרקד בשמחה ובהתלהבות".

עם חנוך בסיסי כזה ממשיך מוריס את דרכו וצועד קדימה אל שלב בוגר יותר הן בגיל והן במעמד, שלב בו אין הוא חניך צעיר אלא בוגר הלוקח

מודרו מורים להשיב וכולו התרגשות: "המשמעות של רקודי העם מתבטאת בכמה רבדים. ראשית ברובד המשמש יצוג לאנשים ולמקום, הכונה למדינת ישראל ואנשיה. המחול הוא כלי יצוגי אף מחוץ לגבולות הארץ, יצוג שמביא לגאווה ולזהות ויכול לאחד היום את

החובד השלישי קשור בחזקת השורשים הלאומיים באלמנטים של המסורת והחגים. אין אמצעי טוב ממחול עם כדי ללכד ולבטא עוצמה.

היהודים. הרקוד משלב תחושה של יהדות עם ישראליות". מורים מרצין כולו, "המחול הישראלי העממי שישאל הגישה לעולם, צעד בד בבד עם היבנותה ועם עצמאותה, ונתן כלי נוסף לנו כיהודים להתבטא בו. הרובד השני הוא רובד השותפות. היכולת להיות שותף בפעילות, לתת את עצמך ולהסחף. זה מיוחד לרקוד הישראלי, מחול של המונים, של שחרור, המחזק את תחושת היחיד בקהילה ואת תחושת הכלל בו זמנית. הרובד השלישי קשור בחזקת השורשים הלאומיים. באלמנטים של המסורת והחגים. אין אמצעי טוב

ממחול עם כדי ללכד ולבטא עוצמה. אני שואל אותך: מדוע שילדים יהודיים, גם אם מקום מגורם באנגליה, יגדלו על רקוד אנגלי ויהיו זרים לרקודי החג והמסורת שלנו שהם לדעתי תוססים יותר ומאפיינים את תקופתנו. ילד שיגדל עם הכרתם של רקודי העם והחג היפים, יהיה קשור יותר וזאת דרך הפולקלור הישראלי, דרך המחול. אני שואף ללמד ילדים כדי להפכם לצבור המחור של רקודי העם".

היכן עומדים המוסדות והאירגונים היהודיים בכל הפעולה הזו. האם ישנה תמיכה והבנה לעניין?

קולו של מורים נחלש בהמשך כי בצד העשייה עומדים מכשולים. התעניינותי לטיבם של המכשולים כי הרי עשייה חלקה ללא אבני נגף כמעט ואינה נמצא. הדעת נותנת כי גאוות הקהילה היהודית ומוסדותיה השונים צריכה היתה לעודד ואולי אף לתמוך, אולם מסתבר שהממסד האמנותי אירגוני באנגליה אינו מעוניין בעדוד הלהקה ובקדם הרעיון. גם השגרירות הישראלית גלתה בתחילה ניכור רב והעדיפה אך ורק מופעי מחול עממי מהארץ. בעיות תקציביות הביאו לכניעה, בחגי העצמאות ובאירועים למען ישראל, לא מצאו לנכון לשלב את הלהקה המקומית, לעודד בכך את קיומה ולהוסיף לגאות הקהילה כמשהו שצמח מתוכה. התפיסה של המערכת היהודית המסועפת ומוסדותיה לא הצביעה על גישה של שמתח ההשגיות והשיכות. להקת "אורנים" קונה את מעמדה בצבור בצעדים איטיים, בעבודה מאומצת ולעיתים קצת מתסכלת. התהליך בו מתקדמים מורים וסווי בדרכם למסד את רקוד העם הישראלי ומבצעו בקרב הקהילה והצבור הינו איטי ומיגע.

השנה האחרונה, שנת ה'40 למדינת ישראל, הוסיפה רבות לגאות "אורנים" ולקידום מעמד המחול הישראלי באנגליה. היה זה בעקבות

הופעתם של אנשי הלהקה בכנס כרמיאל - היה זה מבצע כספי קשה אך מלא חיות ואושר.

בנוסף לנסיעה לישראל השתתפה להקת "אורנים" באירוע חשוב בחיי הקהילה הלונדונית. היתה זו התערוכה לציון 40 שנה למדינה. להקת "אורנים" הופיעה שם בצד אמנים מישראל והרנינה את הבמה והקהל במחול ישראלי כאשר אליהם מצטרפות "להקות" - קבוצות תלמידים שרקדו בכחול לבן מתרונות של רקודי עם כפי שלמדו ממוריהם שהשתתפו בסדנה מיוחדת לכך ביוזמתו של מורים. כמו שצפה במופע יכולה אנוכי להעיד כי נוכחותם על הבמה תרמה צבע, צליל, וחיות ישראלית.

ולסיום - אומר מורים: "חבל לי מאד שמחברי הרקודים אינם מיצגים ערכים כפי שהיה בעבר. לא חושבים לעומק ולא משתדלים ליצור רפרטואר שמתקשר לישראליות ולמאפיינים שלה. המחברים חושבים על עצמם ולא על צבור הרקודים, אינם שמים לב למוסיקה ולביצוע, אינם חשים אחריות ורעך בנוגעים בנושא יקר כרקודי העם הישראליים".

דברי סיום אלה יותר משנשמעו כדברי בקורת, היו הם קריאה! פניה ובקשה!

יבואן בלעדי ל ישראל

רמקולי איכות להגברה ולדיסקו בהספקים מ- 120 W ומעלה, במחיר 350 ₪ מע"מ

הרמקול העמיד בעל הצליל המדהים!

רפי האוזמן

מעבדת הרמקולים הגדולה והותיקה!

הרמקול שלך יחזור לאיכותו המקורית רק בתיקון בחלפים מקוריים של היצרן!

אנחנו מחזיקים במלאי:

JBL • ALTEC • E.V. • GAUSS • ATC
AR • P.A.S. • PEAVEY • PHILIPS
TANNOY • KLH • MARTIN AUDIO
RICHARD ALLAN • CELESTION • PANE
HLH • YAMAHA

מכירה ושירות לרמקולים מתוצרת

JBL

ארלוזורוב 53 (בפסג') תל-אביב ☎ 244489

"ריקודי שנות ה-60"

הריקוד החברתי בימי הביניים

מאת: נעמי וג'יני ארגוב

כדי לבחון ולהבין נכונה את הסגנונות המגוונים של הריקוד החברתי, צריכים אנו לעקוב אחרי השינויים וההתפתחויות שחלו בו במשך הדורות: שינויים במקצב, בסגנון, בהתייחסות בין בני-הזוג והתייחסות הזוג לכלל הרוקדים. לצורך זה יש לחזור לתקופה ה"חשוכה" של ימי הביניים.

כבר הזכרנו בכתבתנו הקודמת שהשם הנכון – והמוכר ברחבי העולם – לריקודי שנות ה-60 הנו ריקוד חברתי (SOCIAL DANCE). כדי לבחון ולהבין נכונה את הסגנונות המגוונים של הריקוד החברתי, צריכים אנו לעקוב אחרי השינויים וההתפתחויות שחלו בו במשך הדורות: שינויים במקצב, בסגנון, בהתייחסות בין בני-הזוג והתייחסות הזוג לכלל הרוקדים. לצורך זה יש לחזור לתקופה ה"חשוכה" של ימי הביניים.

תקופה זו שנמשכה כאלף שנה, נחשבת מבחינת ההסטוריה של המחול על כל סוגיו, כתקופה של שיתוק וניוון כללי. אבות הכנסייה הנוצרית, ששלטה אז בכיפה, גינו בחריפות כל נושא קשור במימיקה בכלל, ובריקוד בפרט. לריקוד בימים ההם יצא מוניטין של צורת הבעה דוחה, גסה ומכוערת, בעיקבות הרוקדנים המיקצועיים של האימפריה הרומית (שזה עתה שקעה מגדולתה), אשר הכניסו לריקודם יותר ויותר אספקטים אירוטיים וחושניים, על-מנת לשמור על היתעניינות הקהל בהופעותיהם. בשנת 300 לספירה הודיעה הכנסייה הנוצרית כי כל מי שקשור בקרקס, במימיקה או בריקוד, לא יוטבל. למרות שהמידע שיש בידינו על הריקוד בתקופה שבין השנים 200 – 1200 לספירה הנו מוער, ידוע כי הריקוד המשיך להתקיים למרות הכל. באירופה של ימי הביניים עדיין נשתמרו הרבה טקסים של פולחן אלילים, באמצעות בדרנים נודדים, משוררים, נגנים ורוקדנים. הכנסייה הנוצרית הוקיעה תדיר את הריקוד עצמו וניסתה בכל כוחה לחסל את

מה שהיה מכונה בפייה: "השגעון התאוותני באדם לרקוד הנו רוע מעשה השטן".

מצד שני, הכנסייה עודדה מלחינים להלחין מוסיקה ללווי פולחני הדת הנוצרית.

המשתתפים – שהכנסייה שמשה עבורם גם מקום מפגש חברתי – שרו מזמורים אלה כשהם נעים במעגל או בשורות. צורה זו של ריקוד חברתי ידועה בשם קארול (CAROL).

מאוחר יותר הקארול היה מלווה במוסיקה מנוגנת מכלי נשיפה.

במאה ה-11, יצא שוב הריקוד החברתי אל פני השטח, והתקבל בחצרות הפיאודלים ובבתי האצילים העשירים.

במשך המאה ה-12, השתרש הפיאודליזם יותר ויותר תוך דגש מיוחד על מעשים נאורים, גבורה, נאמנות וכבוד. דפוסי התנהגות מנומסים החלו להשתלט על כל תחומי החיים. בעידוד הטרוואדורים, צצו כללי התנהגות אביריים גם בשטח האהבה הרומנטית. מן האביר הגערך – אשר ביום הוכיח מומחיות, אומץ-לב, גבורה וכח בשדה הקרב או בתחרויות – ציפו ליכולת ומומחיות כזו גם בערב, על רחבת הריקודים, בנשף או במשתה שאדונו היה עורך.

עד לנקודה זו בהסטוריה, סיפק הריקוד הזדמנויות מעטות לאנשי החצר ולאבירים להציג בפני המין השני את יכולת החיזור שלהם – צד הכרחי באהבה מנומסת. לכן, דרושה הייתה צורה חדשה של ריקודי זוגות וכצפוי, הריקוד בזוגות הפך במהרה לחלק בלתי נפרד מגינוני החיזור.

ריקוד הזוגות הראשון שקיים עליו תיעוד הנו האסטאמפיה, או אסטאמפיה (THE ESTAMPE) של המאה ה-12. ריקוד זה היה מורכב מזוגות הצועדים בשלווה אחרי זוג מוביל סביב החדר, בקצב כה איטי שהוקדנים יכלו לשאת על ראשם בכטחה כוס מלאה יין.

אחת הסיבות לאיטיותו הרבה של הריקוד היתה, ללא ספק, לבושן הכבד של הנשים, אשר באותם זמנים לבשו חצאיות ארוכות, שכבות על גבי שכבות של קטיפה כבדה ורקומה. לבוש כזה וודאי לא תרם לתנועה מהירה ותוססת.

ספר הריקוד המוקדם ביותר ואשר בו רישום מדוייק של צעדיהם, הנו "ספר

ריקודי הבאס (LE LIVE DES CASSE-CANSES). משערים שספר הוראות זה, שמקורו בבורגונדיה (חבל במזרח צרפת) נכתב במאה ה-14.

לבאסדאנס (הריקוד הנמוך) נקשר התואר "מלך הריקודים". זהו ריקוד איטי וחגיגי ועם זאת קליל ביותר. הרגליים כמעט ואינן מתרוממות מעל הקרקע, הן אך ורק נעות בפסיעות מחליקות ויש בו גם עמידה על קצות הבהונות. זאת בניגוד לריקוד אחר, מקובל באותם זמנים ההוטידאנס HAUT-DANSE (הריגוד הגבוה) בו ביצע הרקדן סדרת קפיצות, בעיטות ותנועות שופעות אחרות.

לבאסדאנס אלמט אחד ואופייני לו מאוד (אשר מאפיין גם את הריקוד החברתי בימינו) והוא: חוסר קביעות במערכת הצעדים, העדר קבוצות חוזרות של פסיעות מסוימות – כפי שנהוג, למשל בריקוד הפולקלוריסטי, העממי. הבאסדאנס פשוטים וכפולים, תנודות ופסיעות קדימה ואחורה. בסדר התנועות ובהרכבן מוכנסים שינויים בהתאם לצורת אולם הריקודים או לפי רצונם של מורי-הריקוד ושל עורכי הנשף. מלבד זאת שמערכת הפסיעות אינה קבועה, אין קביעות גם באופן הביצוע. אפשר לרקוד בזוגות או בקבוצות של זוגות המתקדמים בשרשרת אחת. המגע בין הרוקדים הוא עדין מאוד. הרוקדים אינם אוחזים זה את זה, כפי שנהוג בימינו. הגבר אך נוגע מלמעלה או מלמטה בגינה קלה בקצות אצבעותיה של בת-זוגה המושטות כלפיו.

למרות השתייכות כל ריקודי הבאסדאנס לסוג אחד מבחינה כוריאוגרפית, נבדלים הם זה מזה בפרטי הביצוע, במספר התנועות המשתנה, ומשום כך אי-אפשר היה באחר-כך לכלול את כולם בסוג אחד. עד אשר במאה ה-16 נקבעה צורתם באופן שיטתי. עד אז, היה המנגן יוצר בכל פעם לצרכי הריקוד, מנגינה חדשה, ואחר-כך היה משהה את הריתמוס בהתאם לתנועות הרוקדים. שמירת הקצב של השיר ששימש נושא הריקוד, לא היתה הכרחית – כמקובל במוסיקה של ימי-הביניים. בנוגע לקצב, אין כל אפשרות לקבוע אותו נכונה על סמך תיעוד שנותר בידינו. כל ההנחות בנוגע למהירות התנועה הן בגדר השערה בלבד. בענין

אחר אין עוררין: על סמך אחד הכתבים של המאה ה-15, מוזכר הבאסדאנס הזה כ"נוסח חדש בביצוע הריקוד". ברור שהכוונה לנוסח חדש לביצוע ריקוד האסטאמפיה שקדם לו.

הגדרה זו מתאימה גם לריקוד נוסף שהופיע מאוחר יותר והתקבל מאוד בחברה, הסאלטרלו (SALTARELO), סדרה של תנועות קפיציות, אותן מבצע הרקדן בפני בת-זוגו. לאחר מכן מבצעת בת הזוג את הסולו שלה בסדרת תנועות זומה, אך הרבה יותר מאופק ומאון.

הסאלטרלו המכונה בצרפתית ברבאן (BREBANE) ובספרדית אלטה דאנצה (ALTA DANTZA); הוא ריקוד ערני, קליל, בעל תנועות מורחבות, אך אינו ריקוד קפיצות במובנה האמיתי של המילה. (סאלטרלו בלאטינית פירושו קפיצות, דילוגים). רק רוקדים מעולים הרשו לעצמם, כיוצא מן הכלל ולעתים רחוקות, להרים את כפות רגליהם מעל הקרקע. זאת לפי כתביד ספרדי הנמצא בספריית האקדמיה במדריד.

הסאלטרלו, היה כרגיל משלים את הבאסדאנס, כעין חלקו השני של הריקוד, שניהם הצטרפו ליחידה ריקודית אחת, אשר בה השתקפו שינויי הטמפרמנט על כל גווניהם, והורגשה אווירה של חגיגה הגונה ונאה: חגיגות מהודרות והתנסות שובבה, שיקול-דעת והשתוללות, רצינות וקלות-דעת.

התכונות המנוגדות שהפרידו בין נימוסי הכפריים ופשוטי העם לבין אלה של החצר, התמזגו מעתה בריקודי החצר. האסטאמפיה, הבאסדאנס והסאלטרלו (בעל המוטיבים הפולקלוריסטיים) התמזגו עתה ליחידה אחת בלתי נפרדת. חדות זו בולטת במידה כזו שאין צורך במנגינה מיוחדת לסאלטרלו בתוך ריקוד שבא להשלים את האסטאמפיה או הבאסדאנס. לגבי הריקוד המהיר מסתפקים, בדרך כלל, בקיצור המנגינה שבריקוד הראשון. ברוב המקרים אין המנגינה של הריקוד השני כתובה כלל, ועל המנגן לדלותה מתוך המנגינה הקודמת, ולהתאימה לקצב השונה שבריקוד השני.

המונות למופעים:
המחלקה לנוער בפרדס חנה-כרכור
טלפון: 06-371970
משה בן עזרי טלפון: 06-380120

רק עיני הצעירים נשואות אל "הורה פרדס חנה" בהערצה, כי אם עיני העולם כולו מחייכות אליהם בחום. אז אם אתם מזדמנים לפורטוגל או לשווייץ, לאיטליה או סתם לכרמיאל – העיפו מבט אל הבמה, כי רוקדת שם להקה נהדרת שאותה באמת לא כדאי להחמיץ. ואם החמצתם את המופע בכרמיאל מוזמנים אתם למופע הגיגי של כל להקות "הורה פרדס חנה – כרכור" אשר ייערך בתאריך 11.7.89 באמפיתאטרון בפרדס חנה.

הגב' יהודית פישר. כולן בהדרכתו של דדו קראוס. במערכת כולה רוקדים כ-140 רקדנים ואפשר למצוא ביניהם זוגות, שלישיות ואף רביעיות של אחים ואחיות שכולם רוקדים בקבוצות השונות. לקראת גיוסם של בני "ב מהלהקה היצוגית מכינים באמפי "עתודה" מבין הלהקות הצעירות שתהווה ללהקה הנוכחית. "המסגרות קבועות למדי" מציין משה ונכון להיום נושאים כולם עניינים בהערצה ללהקה הבוגרת. אך לא

את דרכה החלה הלהקה כקבוצה לא מגובשת של קיבוץ גלויות ענק. במשך שנה תמימה עסקו דדו קראוס המדריך והכוראוגרף של הלהקה, משה בן עזרי – מנהל המחלקה לנוער אביבה זהבי-מנהלת הלהקה בעבודה קשה ומאומצת לשם גיבוש הקבוצה, והתוצאות דברו בעד עצמן: החברה התגבשו בצורה נהדרת, וכחרי פגת בכורה הוזמנו להופיע כאורחי להקת המחול "כרמל מנשה" בקיבוץ גן שמואל. מיד לאחר ההופעה הראשונה המשיכו העניינים להתגלגל במהירות: מופעים ופסטיבלים ארציים. בתום שנתיים של עבודה העלתה הלהקה במופע הגיגי תכנית מלאה בת שעה וחצי באמפיתאטרון בפרדס חנה. בקיץ שעבר יצאה הלהקה לפסטיבלים בינלאומיים בצרפת ואיטליה. ההתלהבות מ"הורה פרדס חנה" עלתה על כל המפה, מביאים כבוד למושבה ולמדינה, פתאום מכירים את פרדס חנה".

"הורה פרדס חנה כרכור" על המפה

מאת: רוני וילקומירסקי

מעצבי התלבושות של הלהקה – ירון מנקובסקי ולאה אבוטבול הכינו תלבושות רקודים מהממות ביופון. השנה לקראת כרמיאל הכין יונתן כרמון כוראוגרפיה מקצועית וחברי הלהקה 30 במספר יפגינו את יכולתם ברקוד הדייגים של שבט זבולון במר פע "שבטי ישראל". נוסף ללהקת הורה פרדס חנה שהיא הלהקה היצורית, גית, פעילות באמפיתאטרון של המושבה עוד 3 קבוצות צעירות יותר: "נעורים" – גילאי 16-14 בניהולה של הגב' שוש רוזנצויג. "אפרוחים" – גילאי 14-12 בניהולה של הגב' תמר אלזנר. "סדנא" – גילאי 12-11 בניהולה של

כתצפנו השנה בפסטיבל כרמיאל; שנו להם את השם "הורה פרדס חנה כרכור". מאחורי הלהקה עומדות שנתיים וחצי של פעילות עניפה, הופעות בארץ ובי"ח, ימים של לחץ כשצריך לנווט בין בחינות הבגרות והחזרות באמפיתאטרון והמון הזמנות מאנשי מקצוע ותיקים לפסטיבלים ארציים ובינלאומיים, לקיבוצים למושבים ולערים.

הקלטות חדשות

מאז הופעתו של רוקדים מספר 3 חלף זמן רב, והשתלמויות לא מעטות לריקודים חדשים, התקיימו בזמן שחלף. הרי לפניכם 4 קלטות חדשות של מרכז ההקלטות:

1. **שם המוצר:** 99' ריקודים חדשים 1988 (קלטת אודיו - 46 דק').
הפקה: מרכז ההקלטות לריקודים.

התוכן:

עדי הלום	אריאל
טנגו עכשיו (וורן) נופים	
כמו שאת (שריון) ים תיכון	
הולך ובא	מה טוב
שיר סתוי	ג'דילי
שמעו אחי	יאסאס
לחיי העם הזה	שיר החתונה
איחולים	זמר אהבה
	הורה נדב

2. **שם המוצר:** 100' ריקודים חדשים 1989 (קלטת אודיו - 46 דק').

הפקה: מרכז ההקלטות לריקודים.

התוכן:

לאורך הטיילת	אינך יכולה
הורה חתונה (ממן)	טנגו עכשיו (סימן טוב)
הורה נדב	שמלתך השזורה
כמו יין	חולם בספרדית
בפונדק קטן	בלב היער
אני וסימון ומואזי הקטן	ללכת שבי אחרך
טוחנים טוחנים	פרח בגני הפרח
דבקה דודו (ג'ו עמאר)	בבוכרה היפה
כשנבוא (ג'ו עמאר)	

3. **שם המוצר:** 101' ריקודים חדשים 1989 (קלטת אודיו - 46 דק').

הפקה: מרכז ההקלטות לריקודים.

התוכן:

אתך בלעדיך (חדש) THE FLIP SIDE	
תנו גיטרות	הורה עתים
אהובת לבבי	הורה מחדשת
סימנים	דבקה מימונה
העלמה	ריקוד הפרשים
טנגו לשחרחורת	מחול לשלום
אבל מחר אחזור	מיה
הקטנטנה הסמיקה	האמיני יום יבוא
על הגורן	נעלה נעלה (חדש)

4. **שם המוצר:** 102' ריקודים חדשים 1989 (קלטת אודיו 46 דק').

הפקה: מרכז ההקלטות לריקודים.

התוכן:

בחלום	טנסי וולס (מקורי)
אשדוד	ריקוד קאוובי
רוח מרוקאית	גן נעול
יא' ג'מעה	הורוסקופ
פעם היו שם פרחים	אחת ולתמיד
דבוקת הרוח	את בת 16
רונה (נגינה)	פרחה ילדתי
ירדה השבת	עת רצון

השתלמויות לריקודים חדשים

עורך: ירון מישור

הצי שנה עברה לצערי מאז הופעתו של רוקדים מספר 3 ובפרק זמן זה "התברכנו" בעשר השתלמויות שונות ובהן נלמדו "ריקודים" חדשים לרוב. לאלה מבינינו שקשה להם לעקוב אחרי ה"יבול" הרב הזה, הרי לפניכם רשימת הריקודים:

הורה חתונה, זמר אהבה, כמו שאת, הולך ובא, טנגו עכשיו, עד הלום, פרח בגני פרח, בלב היער, לאורך הטיילת, ללכת שבי אחרך, בפונדק קטן, טוחנים טוחנים, הורה עתים, אינך יכולה, שמלתך השזורה, חולם בספרדית, דבקה מימונה, מחול הפרשים, כל הדרך חזרה, העלמה, סימנים, תנו גיטרות, אהובת לבבי, טנגו לשחרחורת, אבל מחר אחזור, מחול לשלום, מיה, האמיני יום יבוא, הקטנטנה הסמיקה, על הגורן בליל

אני מתנצל מראש אם נשמט ריקוד כלשהו מהרשימה. לדעתי זהו מספר מבהיל בגודלו, אך יתכן ואני מחזיק בדעות "היסטוריות".

"הורה חפר"

א. סיפורו של הריקוד:

הריקוד נוצר ב-1968, נרקד עד היום בשמחה ויש להניח שירבה שנים. שבתאי ספרא, שהיה המוסיקאי של להקת עמק חפר בהדרכת יעקב דקל, חיבר שיר זה לחגיגות 25 שנה לעמק חפר.

להקה הכינה באותו זמן "תמונת אדמה", ושבתאי ספרא שורר בה אלמנטים מתוך השיר כך שבסוף התמונה פרץ הריקוד כסכום - כהבעה לשמחת הקציר.

בחלק א': המעגל והפניית שבו - סמל לאגידת עומרים.

בחלק ב': מאבק עבודת האדמה, על העלויות והמורדות שבה, כאן כפיפות הגו וההזדקפות.

בחלק ג': שמחת הקציר - אחדות העובדים באחיות הכתפיים.

ב. מילות השיר

מאת: שבתאי ספרא

מסביב נשמע קול זמר, קול תרועה רינה וגיל.

ג. רישום צעדי הריקוד:

הורה חפר	שיר ולחן:	שבתאי ספרא
	מחול:	יעקב דקל

ריקוד מעגל

בית 1, ג' חלקים משקל 4/4

חלק א':

עמידה עורפית, אחיזה רגילה, עם כיוון השעון.	1-2
2 צעדי ריצה לפניים החל בשמאל.	3-4
דלוג'פניה בשמאל (כלפי חוץ המעגל) תוך עזיבת ידיים.	5-6
2 צעדי ריצה בימין (פניה חזרה) תוך קשירת הידיים.	7-8
2 צעדי ריצה לפניים החל בשמאל (עם כיוון השעון).	9-10
כמו 1-8 עוד 3 פעמים.	

חלק ב':

1: צעד בשמאל לפניים.	
2-3: דלוג'פניה גבוה בימין תוך הושטת רגל שמאל לאחור וכפיפת גו קלה.	
4: צעד בשמאל לפניים.	
5-8: כמו 1-4 ברגל ימין לכיוון השני.	
9-10: 2 צעדי ריצה לפניים (עם כיוון השעון) החל בשמאל.	
11-14: 2 צעדות פולקה במקום, החל בשמאל, ת' פניה למרכז.	
15-16: 2 צעדי ריצה לפניים תוך פניה לכיוון ההתקדמות, החל בשמאל.	
17-32: כמו 1-16 פעם נוספת.	

חלק ג':

1-2: עמידה רגילה (חזית) אחיות כתף.	
2 צעדי ריצה לפניים החל בשמאל (עם כיוון השעון).	
3-6: 2 צעדות פולקה במקום החל בשמאל תוך פניה למרכז.	
7-8: כמו 1-2.	
9-11: 3 ניתורים על שמאל תוך פניה חדה (פתאומית) למרכז והרמת ברך ימין.	
12: ניתור על ימין תוך הרמת ברך שמאל.	
13-16: כמו 9-12.	
17-32: כמו 1-32 פעם נוספת.	

ריקוד בעין בוחנת

בעריכת: תמר אליגור

במדור זה נביא לקוראים אינפורמציה מלאה על אחד מריקודי העם שלנו. את המדור עורכת תמר אליגור, מדריכה וותיקה, מורה למחול ומוסיקה באולפנים לריקודים. במדור תמצאו:

- א. את סיפורו של הריקוד כפי שנרשם מפי מחבר הריקוד.
- ב. את מילות השיר של הלחן עליו חובר הריקוד.
- ג. את רישום צעדי הריקוד.

כפר הנוער בן-שמן - אומנות בצד חקלאות

כפר הנוער בן-שמן, אחד מכפרי הנוער הותיקים והידועים בארץ. הוקם בשנת 1927 באיזור יער בן-שמן בדרך לשדה התעופה לוד.

בשקט ובצנעה, מתנהלת בו, בצד הלימודים היסודיים והתיכוניים פעילות תרבותית ואומנותית ענפה.

לאחרונה מתגבשות במקום שלש להקות מחול שוודאי עוד נראה ונשמע אודותן.

ערבי הרקדה היו נהוגים בכפר מימים ימימה, אלא שלהקות מחול היו קמות "אד-הוק" לצורך הופעה באירוע זה או אחר.

בבן-שמן מסורת ארוכה - 62 שנים של ציון חגים ומועדים הנחגגים כאן ברוב עם כשהבולטים ביניהם: יום העצמאות, חגיגות הביכורים בשבועות, ומסיבות סיום לכתות י"ב.

כיום מתחנכים בכפר למעלה מאלף ילדים ובני נוער בגילאי 6-18, מהם 600 החיים במקום בתנאי פנימיה והשאר תלמידים הבאים לכפר מידי יום ביומו מישובי הסביבה הקרובה. רבים מתלמידי ביה"ס התיכון (חטיבת ביניים וחטיבה עליונה) הם בני משפחות משכבות עממיות, בעלי יכולת לימודית טובה ומעלה, הבאים להתחנך בכפר הנוער בן-שמן בתנאי פנימיה מכל חלקי הארץ.

הצלחתה של להקה זו (לפני שנתיים) הביאה לנקודת המפנה. מכאן ואילך הלכה וגברה הדרישה מהשטח להקמת להקות נוספות של חניכים, צעירים יותר וכך תוך פרק זמן קצר יחסית הוקמו בכפר 3 להקות מחול.

אין ספק שאיכות כזו של חניכים, החיים בצוותא בתנאי פנימיה מאפשרים בחירה טובה של מועמדים בעלי כישורים מתאימים לצורך הקמת להקות מחול.

סיפור להקות המחול בבן-שמן צעיר יחסית, לפני 3 שנים החליטה הנהלת הכפר שלא להסתפק עוד בערבי הרקדה ובהופעות המתארגנות לקראת ארוע, אלא להקים חוג למחול, אשר יעבוד במהלך כל השנה.

הכוריאוגרף, **רוני סימן טוב**, הוזמן להקים חוג למחול, אשר במסגרתו התבקש להעמיד להקה אשר תופיע במסיבת הסיום.

החוג היה מיועד תחילה לחניכי השכבה העליונה - י"ב. המדריכים של שכבה זו **אבי לוי ורוני סימן טוב** נטלו על עצמם את הטפול בכל הצדדים הארגוניים של להקת המחול שהיתה מורכבת מחניכי השכבה.

בשתוף פעולה בין הכוריאוגרף והמדריכים הועמדה תוך שנת לימודים אחת להקמת מחול אשר לקחה חלק בארועי הכפר ולקראת מסיבת

הסיום שלהם עמדה להקה מקצועית לכל דבר. הצלחתה של להקה זו (לפני שנתיים) הביאה לנקודת המפנה. מכאן ואילך הלכה וגברה הדרישה מהשטח להקימת להקות נוספות של חניכים, צעירי רים יותר וכך תוך פרק זמן קצר יחסית הוקמו בכפר 3 להקות מחול. מנהל הכפר איצ'ה גולן, מי ששמש בעבר בתפקידי חינוך בצה"ל, רואה בלהקות המחול גורם חינוכי חשוב. להקות המחול מטפחות גאוות קבר

האקלים היצירתי והמעורבות האישית של צוות המורים והמדריכים הופכים את החיים בפנימייה לחוויה לימודית וחברתית והחניכים הצעירים, שיצאו מתחת כנפי הוריהם זוכים לעצמאות במובן החיובי והרחב של המילה.

צה, (החניכים בבן-שמן מחולקים למסגרות על פי קבוצות גיל) לדעתו המחול בצוותא מקנה הרגלים כמו: עבודת צוות, משמעת עצמית, חוש לקצב ולמוסיקה, פיתוח הגוף ועוד. לדעתו יש להתחיל בעיסוק במחול עממי בגילאים הרבה יותר צעירים מכפי שנהוג ברוב המקומות בארץ וכבר בימים אלה החלו לעבוד עם הצעירים ביותר בכפר חניכי ביה"ס היסודי.

ביה"ס התיכון שבכפר הנוער ברשמן מכין את בוגריו לבחינות הבגרות, מגמת הלימוד העיקרית היא מדעי החיים והחקלאות. בצד הלימודים העיוניים מנהלים החניכים משק חקלאי וחיי חברה.

האקלים היצירתי והמעורבות האישית של צוות המורים והמדריכים הופכים את החיים בפנימייה לחוויה לימודית וחברתית והחניכים הצעירי, שיצאו מתחת כנפי הוריהם זוכים לעצמאות במובן החיובי והרחב של המילה.

לקראת שנה"ל הבאה הוקמו בחטיבת הביניים 4 מגמות לימוד ייחודיות, ספורט, מחשבים, לימודי טבע וסביבה ומגמת אומנויות אשר תשלב בלימודיה תנועה ומחול, חניכי המגמה הזו יבקרו במוזיאונים ובתיאטרות אות ישתתפו במחנה נוער שוחר ארמונות, למדו ציור, מלאכת יד ועוד. הענות התלמידים למגמות אלה רבה והדבר מתבטא בהרשמת תלמידים לשנת הלימודים תש"ן.

בן-שמן מאמינה שהכנסת חידושים אלה לכפר לרבות טיפוח והעמקה בתחום המחול יתנו מענה לאוכלוסיה רחבה של בני נוער שוחר אומנות אשר אינו מוצא מסגרת מתאימה לפיתוח כישוריו באזור מגוריו.

הפעילויות הללו נעשות בעצם באמצעים תקציביים מוגבלים. מנהל הכפר אומר שאם בעתיד לא יהיו לו מקורות מעבר לאשר עומד לרשותו, יאלץ לצמצם דוקא בפעילויות חשובות אלה והוא שוקל פניה לגורמים שונים לרבות אנשים פרטיים לסייע לכפר לשמור על רמת הפעילות הנוכחית.

באמצעות עתון זה, המגיע בד"כ לאנשים הרגישים לתחומי התרבות, מבקש המנהל למצוא דרכים לסייע לכפר - למשל ע"י הקמת קרן תרבות משותפת.

בד בבד עם להקת המחול פועלת להקת זמר המורכבת מגילאים שונים בכפר.

להקה הכינה לאחרונה מופע המורכב מפזמונים, קטעי מעבר ותנועה. את הלהקה מלווה תזמורת המורכבת מנגנים (חניכים) אשר מנגנים בכלים כמו גיטרה, גיטרה בס, אורגן ותופים. להקה זו מנוהלת ע"י המדריך המוזיקאלי נדב דפני אשר ידע להפיק מכל תלמיד את מלא היכולת. עד כה הופיעה להקת הזמר בארועים שונים ובקטעים מתוך תוכניתה. הופעת הבכורה שלהם בפני כל חניכי ועובדי הכפר ואורחים מבחוץ עומדת להתקיים בימים אלה.

לכפר תזמורת מנדולינות בהדרכתה של חברת תזמורת המנדולינות של שפייה הגב' דינה גזית תזמורת זו הופיעה במהלך השנה בכפר ומחוצה לו. לחניכי הכפר הצעירים, גילאי 12-6 תזמורת חליליות בהדרכתה של

החג הזה כפי שהיא פורצת בכפר הנוער בן-שמן לא ראה שמחת חיים מימיו.

בשיחה עם מנהל הכפר מר יצחק גולן הופנתה תשומת ליבנו לכך שכל הפעילויות הללו נעשות בעצם באמצעים תקציביים מוגבלים. מנהל הכפר אומר שאם בעתיד לא יהיו לו מקורות מעבר לאשר עומד לרשותו, יאלץ לצמצם דוקא בפעילויות חשודות אלה והוא שוקל פניה לגורמים שונים לרבות אנשים פרטיים לסייע לכפר לשמור על רמת הפעילות הנוכחית.

באמצעות עתון זה, המגיע בד"כ לאנשים הרגישים לתחומי התרבות, מבקש המנהל למצוא דרכים לסייע לכפר - למשל ע"י הקמת קרן תרבות משותפת.

לשאלתנו כיצד מגיעים חניכים לכפר הנוער בן-שמן השיב לנו מר גולן שהחניכים מגיעים בכמה אופנים: ע"י גופים כמו האגודה לקידום החינוך שליד משרד החינוך, משרד הרווחה, עלית הנוער ובאורח פרטי. ההרשמה בעיצומה וניתן ליצור קשר ע"י פניה בטל: 08-229111 או בכתב לכפר הנוער בן-שמן, דאר בן-שמן, מיקוד: 71904.

תושבת הכפר רובי הוד, אחת מנגינות החליל הידועות. המערכת הזאת של מוזיקה, מחול, שירה ואומנויות פלסטיות משולבת בחיי הפנימייה, אלו הם תחומי העשרה לחניכים בנוסף על הלימודים הסדירים בביה"ס היסודי והתיכון.

כיאה לבית ספר חקלאי שמגמת הלימוד העיקרית שלו מדעי החיים והחקלאות מהווה חג השבועות וטקס הבאת הביכורים את גולת הכותרת של הארועים במהלך השנה. ביקרנו בארוע זה בהמלצת אחד המדריכים ועמדנו מלאי התפעלות נוכח "העוצמה" שראינו במקום. הכל התנהל בסדר מופתי ע"י החניכים עצמם במגוון עשיר של תנועה וצבע. הבמה קושטה בירק ופרחים וכן בסמי לים וכרזות עשויים מפרחים; אוירת חג אמיתית כמו לפני דורות בתנועה הקיבוצית.

יכלת לדאות במקום ביטוי למעשה ידיהם של הילדים בימי שהותם בכפר. ראינו במקום את ענפי המשק השונים, דיר, רפת, לול, פלחה, גן ירק, מספוא, פרדס, נוי, כלים חקלאיים ועוד...

כל אלה היו מלווים בזמר בניגונה ובמחול ומי שלא ראה את שמחת

יוגוסלביה

"ארץ הסלבים הדרומים"

מאת: רפי דמר

גיאוגרפיה והיסטוריה

יוגוסלביה גובלת בשבע מדינות: במערב – הים האדריאטי. בצפון – איטליה, אוסטריה והונגריה. במזרח: רומניה ובולגריה, בדרום – יוון ואלבניה. יוגוסלביה, ארץ הררית ברובה ואקלימה מושפע יותר מהמיבנה הפיסי מאשר ממיקומה הגיאוגרפי. יוגוסלביה שימשה גשר בין אירופה למזרח. שבטים ועמים עברו דרכה מערבות אסיה לאיטליה. מיקומה הגיאוגרפי קבע את גורלה ההיסטורי ואת הרכבה האתני, הדתי והתרבותי. יוגוסלביה נחלקת כיום לפי הקבוצות האתניות העיקריות. שש רפובליקות ושני חבלים אוטונומיים: סרביה ובירתה – בלגרד, מקדוניה ובירתה – סקופיה. מונטנגרו ובירתה – טיטוגרד (קבוצה זו היא ברובה אורתודוקסית והכתב הוא קירילי), קרואטיה ובירתה זגרב. סלובניה ובירתה ליובליאנה. קבוצה זו היא ברובה קתולית והכתב לטיני. בוסניה הרצגובינה ובירתה סרייבו, רוב אוכלוסייתה מוסלמית. החבל האוטונומי וויודינה בצפון סרביה בירתו – נוביסאד. וקוסובו שבדרום סרביה ובירתו – פרישטינה. רוב התושבים אלבנים מוסלמים. שפת המדינה סרבוקרואטיה.

הממלכה היוגוסלבית נוסדה בשנת 1918 והרפובליקה העממית בחלוקתה הנוכחית נוסדה בהנהגת טיטו בשנת 1946, אחרי מלחמת העולם השנייה.

אזורי פולקלור

החלוקה הגאוגרפית לאזורי פולקלור אינה בהכרח בהתאם לחלוקה הפוליטית – מדינית. לפולקלור אין גבולות וחלוקה מדינית אינה יכולה לשנותו. ביוגוסלביה מבחינים ב־6 אזורי פולקלור.

האזור האלפיני:

בצפון המדינה בתחום האזור הסלובני. למרות שאזור זה היה זמן רב תחת שלטון תורכי, הושפע בעיקר מהממלכה האוסטרית. יש שם בעיקר ריקודי זוגות הנירקדים לצלילי תזמורת ללא ליווי קולי. הריקודים מתבססים בעיקר על הוולס והפולקה אשר נרקדים באירועים שונים. את הפולקה למשל, ניתן למצוא בטקסי חתונה. מעט ריקודי הקולו באזור זה, מקורם בטקסים קדומים.

האזור הפנוני:

אזור חקלאי פורה בצפון מזרח הכולל את ווידינה שבצפון סרביה ואת צפון קרואטיה, כולל סלבוניה. אזור זה

הפולקלור היוגוסלבי שונה אומנם מאיזור לאיזור אך המשותף רב והוא ניתן לזיהוי בדרך כלל גם ע"ל לא־מומחה. המנגינות, השירים והריקודים המלהיבים מוכרים אצלנו, ראינו אותם על הבמה ע"ל להקות "קולו" מסרביה ולאחרונה "לאדו" מקרואטיה.

שוחזר מהשלטון האוסטררו־הונגרי ב־1918. הקולו שנירקד באזור זה הוא במעגל סגור ויכול לנוע בשני כיוונים. צורת הריקוד המפורסמת ביותר היא ה"דרמש" ("DRMES") "ריקוד הרעידה" הנקרא גם "הנפה העתיקה" בריקוד זה מרעיד הרקדן את גופו בכיוון אנכי. ריקודים רבים מלווים בשירה בלבד. ה"דרמש" אופיני לאזור זגרב. באיזור הסלובני ישנם ריקודים הבנויים מאילתורים על צעדי יסוד. בשני האזורים הצפוניים האלפיני והפאנוני שהיו תחת השלטון האוסטררו־הונגרי ותחת השפעת הכנסייה הקתולית, מוצאים כיום גם את הצידש ההונגרי המפורסם שהוא

פופולרי כמו הקולו. הריקודים כאן עוותו והוכנסו בהם אלמנטים מערביים אך באזורים המרוחקים יותר המשיכו האיכרים לשמור על טכסיהם וריקודיהם ללא הפרעת הכובשים והכנסייה.

האזור האדריאטי:

כאן אנו מוצאים מספר אזורים ללא קשר פיזי, לאורך החוף האדריאטי, בקרואטיה והרצגובינה. כאן יש ריקודי זוגות ורקודי קונטרה – שורת גברים מול שורת נשים כמו ריקודים אנגליים, לעיתים כל הרקדנים, חוץ מוזג אחד ממתנינים ללא תנועה עד הגיע תורם. הריקודים נרקדים לצלילי תזמורת המנגנת בדרך כלל במשקל 3/4 או 6/8. אופיינית כאן גם אי־התאמה בין מבנה הריקוד ומבנה המוזיקה המלווה.

אזור האלפים הדיינים:

כאן אנו מוצאים את בוסניה, הרצגובינה, מונטנגרו ודרום קרואטיה. המסורת באזור זה נחשבת לעתיקה ביותר והקולו נרקד כאן לעיתים קרובות ללא ליווי מוזיקלי. תושבי האזור ההררי של מונטנגרו שמרו על עצמאותם יותר מאשר במקומות אחרים, לכן הריקודים משקפים את החופש ע"ל קפיצות גבוהות של הגברים ישנם כאן גם ריקודי זוגות.

אזור בוסניה הרצגובינה נשלט זמן רב על ידי התורכים ולאחר מכן על ידי האוסטרים, גם כאן הריקודים ללא ליווי כלי ולעיתים ללא ליווי כל שהוא. ריקוד זה נקרא ה"קולו השקט". קיימים כאן ריקודי זוגות והם ערניים ותוססים. באזור הקרואטי מוצאים ריקודי טקס כמו ריקוד דרמה אשר מציג מאבק בין התורכים למורים וגם ריקודי חרות מהאזור המורבי.

נהר מורבה חוצה את האזור לאורכו ומכאן שמו. האזור גובל בבולגריה ומקדוניה כולל את סרביה וקוסובו. בתחילת המאה ה-19 שוחררה סרביה מ-350 שנות כיבוש תורכי אשר מנע את ההתפתחות התרבותית והפכה למדינת איכרים שהפולקלור שנשתמר עד ימינו היה משענת לעם הנדכא בזמן שהתרבות והפולקלור העירוני ספגו אופי מזרחי כתוצאה מהנוכחות התורכית המסיבית. הנשים למשל כיסו את פניהן ברעלה כמו הנשים התורכיות. הקולו נפוץ בסרביה על צורותיו השונות ונרקד בצעדים קטנים קלים וזריזים כשלכל אזור/כפר סגנונו הוא.

לעיתים קרובות אין חפיפה בין המשפט המוסיקלי והמשפט התנועתי של הריקוד.

אזור הווארדאר:

על שם נהר הווארדאר במקדוניה. באזור זה אופייני הקולו הנרקד ע"י גברים ונשים בנפרד, הריקוד מלווה בנגינה, המבנה המוסיקלי אינו חופף תמיד את מבנה הריקוד, גם ה"קולו השקט" נרקד כאן וגם ריקודי חרות:

הקולו

הקולו הוא צורת ריקוד הנרקד בשורה ובמעגל פתוח או סגור, והוא מקובל ביותר באזורים הסלביים ובעיקר ע"י הסרבים אשר נחשבים לסלבים הטוהורים ביותר בין הסלבים הדרומיים. בריקוד, נותן הרקדן פרקן לריגשותיו ובו הוא מביע את יכולתו ושליטתו במיקצבים ובצעדות. הרקדנים רוקדים יחד באחיות ידים שונות: אחיות ידים רגילה - הידים האוחזות שמוטות למטה. אחיות W" מרפקים כפופים, הידים יוצרות צורת W. אחיות כתפים - הידים מונחות על כיתפי השכן. שילוב מרפקים, אחיות מרפקים, שילוב זרתות באחיות W", אחיות חגורות - הידים אוחזות את חגורת השכן בחלקה הקידמי.

הרקדן משוחרר והוא ניסחף בריקוד הדרמש מאיזור זגרב. הוא מרעיד את גופו מכף רגל ועד ראש כאילו מעביר את הרטט דרך ידו לבת זוגו או לשכנו. לפניו היו ריקודי הדרמש חלק מטיקסי פיריון. אימרה סלביית עתיקה אומרת כי הרקדן נמצא בהרמוניה עם האדמה והשמש או הירח.

בריקוד הקולו, הבריכים משוחררות תמיד ואינן נעולות. כרית הרגל

בריקוד, נותן הרקדן פרקן לריגשותיו ובו הוא מביע את יכולתו ושליטתו במיקצבים ובצעדות.

נושאת בעיקר המעמסה והתנועה מגיעה לעקב אשר עם פגיעתו בקרקע נותן עוצמה לתנועה.

מבחינים בשלושה סוגי קולו: "ריקוד הרעידות" - מהאיזורים הפוריים ביותר בצפון כשקפיצות קטנות על שתי הרגלים ומרעידות את הגוף, בד"כ באחיות חגורות. "ריקוד ניתורים" - אופיני ליושבי מידרונות ההרים. בריקודי קולו אלו מתוסף ניתור לצעדה הבסיסית. "ריקוד הליכה" - מהאיזורים הפחות פוריים, בריקודים אלה הגוף לעיתים רוטט עם כל צעד. כל ריקודי הקולו בנויים על קומבינציות בסיסיות עם תוספות של ניתורים, דילוגים קפיצות וקיעות ומחיאיות כף. התנועה לעיתים באופן שווה לימין ולשמאל. התנועה לימין בעיגול או בהיתפלות מקורה

בריקוד היווני. מובן כי על צעדות הקולו ישנה השפעה של הארצות השכנות - ניתור תוך הקשת עקבים (קאבריליו) מקורו בהונגריה ועוד. רועי הצאן שבהרים ומידרונותיהם ועובדי האדמה שבמישורים ורקדים קולו שמקורו בטיקסי פוריות, אחרים משתייכים לבעלי מיקצוע מסוים אשר התנועות האופייניות שלו באות לידי ביטוי בתנועות הריקוד. לקולו הנרקד בשורה או מעגל פתוח יש

המוביל הוא המקשר בין הרקדנים לתיזמורת ונותן להם הוראות בקריצת עין או בתנועת ראש.

בד"כ מוביל אשר השיג את תפקידו בעמל רב של תחרות ונסיון. הוא רקדן מצטיין ומשחק כאן את התפקיד הראשי. הוא מכיר את מיבנה הריקוד ומטרתו וחייב להלהיב את הרקדנים והנגנים כאחד. המוביל הוא המקשר בין הרקדנים לתיזמורת ונותן

ריקודים מאזור פאחאניה

להם הוראות בקריצת עין או בתנועת ראש. הוא חייב להרגיש את תנועת הרקדנים כדי להובילם דרך וארייציית שונות ומהירות ריקודו מיתגברת כשכל הרקדנים עוקבים אחריו. בידי החופשית הוא מחזיק לעיתים מטפחת ומונפף בה בקצב הריקוד. מוביל בעל כל התכונות האלה אפשר למצא בעיקר במקדוניה ומונטנגרו. יש והריקוד מובל ע"י נערה ולעיתים השורה הופכת למעגל ונפתחת שוב כמו הירח המלא אשר הולך וקטן ושוב מתמלא, קולו זה הוא זכר לפולחן הירח. הקולו

נירקד בארועים רבים - בימי ראשון בחצר הכנסייה, ימי שוק, ביום חג בחוף בעם רב, או במסגרת המישפחתית. הקולו הידוע ביותר נרקד בחתונות. הוא נירקד ע"י גברים נשים וילדים, בהרכבים שונים בהתאם לאזור. גם סיגנון צעדותיו משתנה ולעיתים הוא שונה אף בין שני כפרים סמוכים.

"הקולו השקט": ריקוד זה הוא תופעה יחודית ומקורו באיסור לרקוד ולהשמיע מוסיקה כצעד דיכוי של הכובש התורכי. כך התפתח ריקוד הנרקד בחשאי, בד"כ ביער, כשהצליל היחיד הוא קול רגלי הרוקדים וצילצול המטבעות של קישוטי הנשים, עיטורי הגברים וקריאת המוביל לשנוי הצעדים.

ריקודי וצעדות הנשים: סיגנון הריקוד של הנשים שונה בכל מיקרה מזה של הגברים, במיוחד בריקודי הקולו. גם כאשר האשה תרקוד את צעדי הגברים, ריקודה יראה שונה בגלל סיגנון הביצוע. באיזורים בהם היתה נוכחות תורכית כמו בבוסניה וגם בסיכיוות אחרות, ניסו הנשים שלא להיתבלט והדבר בא לידי ביטוי גם בסיגנון ריקודן. הן לא רקדו בציבור וכמובן שלא עם גברים וכך נוצרו ריקודים שנירקדו ע"י נשים בלבד. הן רקדו בצורה צנועה ובד"כ כשעיניהן מושפלות. באיזורים שהיו תחת השפעת הכנסייה היוונית-אורתודוכסית, רקדו הנשים את הקולו בקבוצה ניפרדת או הובלו ע"י קבוצת הגברים או לעיתים ע"י מוביל גבר. באיזורים הצפונים, הפאנונים והאלפינים, הקולו נירקד ע"י גברים ונשים לסרוגין. כאן גם ישנם ריקודי זוגות בהשפעת אוסטריית אטלקית והונגרית.

מיקצב וליווי: הקולו נירקד לצלילי כלי נגינה ולעיתים בתוספת שירת הרקדנים ולעיתים לקול שירה בלבד. (בקולו השקט עסקנו בפרק קודם). המיקצב של שיר הריקוד מתבסס על המילים (כמו ביוון) אורך המילה יכול להיות בין 4 ל-10 ספירות בפרקי זמן שונים ובמיוגון רחב של מיקצבים. האילתור הוא מרכיב אופייני הן לריקוד והן לליווי. לעיתים יאלתרו הרקדנים כשהליווי ממשיך במיקצב הבסיסי ולעיתים להיפך - המלוים יאלתרו והרקדנים יצטרכו לשמור על

קרוואטיה: ביגדי הנשים לבנים בריקמות פירחוניות, האדום שולט. ביגדי הגברים לבנים ורחבים עם מיקטורן אדום.

סרביה: האשה לובשת חצאית צמר וסינר צבעוני בפסים ומיקטורן קטיפה אדום רקום זהב. הגבר לובש מכנסי צמר כהים, חולצה לבנה, מיקטורן וחגורה אדומים.

סלובניה: הנשים לבושות לבן, סינר אדום, מיקטורן שחור וכיסויי ראש שונים. גם הגברים לבן ומעילים שחורים. ביגדי אנשי ההרים, חמים וצבעוניים.

קוסובו: הגבר בתילבושת לבנה רקומה בשחור. מיקטורן שחור ועל ראשו וסביב צוארו, צעיף לבן. לבוש הנשים לבן לרוב ועליו מיקטורן שחור.

הנעלים נקראות אופנקי (OPANKI). עשויות עור ודומות למוקסינים בצורות שונות. הן רקומות ומעוטרות בשזירות עור אופייניות לכל איזור וגם עיטורי גרבי הצמר, אופייניים לכל איזור.

הפולקלור היוגוסלבי שונה אומנם מאיזור לאיזור אך המשותף רב והוא ניתן לזיהוי בדרך כלל גם ע"י לאי מומחה. המנגינות, השירים והריקודים המלהיבים מוכרים אצלנו. ראינו אותם על הבמה ע"י להקות "קולו" מסרביה ולאחרונה "לאדר" מקרואטיה.

כינור בעל 3 מיתרים והטמבוריצה היא כלי פריטה נפוץ ואופייני לצפון. כלי ההקשה העיקרים הם הטפן הגדול האפני לדרום והגוץ (GOC) האופייני לסרביה.

תילבושות: סיגנון הלבוש הבדים והצבעים מאפיין איזורים שונים. התילבושות עברו מסורות ארוכות ואופן הוא תוצאה של מיקום גיאוגרפי, אקלים, מצב מדיני ומשלח יד. להלן תילבושות אופייניות לאיזוריה השונים של יוגוסלביה.

מקדוניה: בהרים הלבוש הוא כבד ומשפיע על אופי הריקוד, אך הוא קל במישורים ומאפשר יתר תנועה לרוקדים. לבוש הנשים הוא שמלה לבנה בריקמה שחורה וסינר אדום. הגבר לובש חולצה ארוכה המתנופפת בסיבובי הריקוד, חגורה ומיקטורן אדומים ומכנסים לבנים.

מונטנגרו: הגבר לובש מכנסים כחולים, מעיל עליון אדום עם ריקמת זהב. האשה לובשת שימלה בצבעי פסטל אופייניים ומעיל עליון המגלה את גזרתה.

בוסניה הרצגובינה: בבוסניה הריקמות הן גיאומטריות אדומות או כהות בעוד שבהרצגובינה הן צבעוניות יותר, פירחוניות אדומות. ביגדי הגברים בבוסניה הם כהים ועשויים בחלקם מצמר בעוד שבהרצגובינה הם יותר צבעוניים ודומים לאלה שבמונטנגרו.

תילבושות נשים מאזור זאגרב

כלי נגינה: חלילים: חלילי רועים רבים ביוגוסלביה והנפוצים ביותר הם הפרולה (FRULA) והדודוק (DUDUK). בין כלי הנשיפה נימנה את חמת החלילים-גאידה (GAIDA) האופייני למקדוניה והמשיניצה (MESNICA) האופייני לקרואטיה. בדרום קיים גם הזורלה הדומה לזורנה הכורדי. בין כלי המיתר המפורסם ביותר הוא הגוסלה, כינור בעל מיתר בודד העשוי שער סוס. הלירה היא

מיקצבם למרות הקושי. תכונה אופיינית לקשר בין המוויקה והריקוד היא אי חפיפה בין המשפט המוויקלי והמשפט התנועתי. לדוגמה: מנגינה במשקל של 4/4 מלווה ריקוד שכל צעדו נירקדות של 6 ספירות.

גם מיקצבים אסימטרים כדוגמאת אלה הנפוצים בבולגריה קיימים כאן בעיקר באיזור המורבי והוארדר למשל 7/8, 5/8 ו-11/8.

CHARACTER DANCE By Mikhail Berkut

וידאו - קורס מס. 1: רוסי, איטלקי
(60 דק') - 95 ש"ח

וידאו - קורס מס. 2: ימאים, צועני, אוקראיני
(60 דק') - 95 ש"ח

וידאו - קורס מס. 3: מולדבי, פולני, הונגרי, ספרדי,
(60 דק') - 95 ש"ח

וידאו - קורס מס. 3,2,1 בקלטת אחת
(3 שעי') - 250 ש"ח

וידאו - 30 דוגמאות של תרגילים
(120 דק') - 170 ש"ח

וידאו - קליניקה: 14 ריקודים בהופעה על במה
(60 דק') - 95 ש"ח

אודיו - מס. 1: רמת מתחילים (60 דק') - 25 ש"ח

אודיו - מס. 2: רמת ביניים (60 דק') - 25 ש"ח

NEW VIDEO second series

1. CHARACTER DANCE COMPOSITION

original Choreography & Musical arrangement
by MIKHAIL BERKUT
120 mins colour video features 30 Dance Compositions
from Studio Workshop-to-Stage Dress Rehearsal

2. KALINKA

Slavonic Dances by Mikhail Berkut
60 mins colour video - Live Performance
with Ensemble of Russian Folk Singers and Orchestra

ALSO AVAILABLE

CHARACTER DANCE COURSE

Unique Syllabus by Mikhail Berkut
(Russian Technique)

Berkut Dance International
59 Trinity court, Gray's inn road, LONDON Wcix 8JZ,
ENGLAND Tel. 01-8374430
Berkut Dance International
59 Trinity court, Gray's inn road, LONDON Wcix 8JZ,
ENGLAND Tel. 01-8374430

לרכישה:

1. מרכז ההקלטות לריקודי עם.

2. חוט השני, מסאג' לונדון מיניסטור ת"א, 03-261319

רוקדים כותבים

רוקדים כותבים

רוקדים כותבים

רוקדים כותבים

רוקדים כותבים

נוסטלגיה
לך, חגית בן היים
היפה, בנשים
לזכר, עברו הימים
והתענוג בריקודים

את נעמה, ועלי שלכת
ואת כל מה שאת אוהבת
אצלי את תהיי מיד מבורכת
והנוסטלגיה אותי לא עוזבת.

בכבוד רב ובתודה
מורכי בוכה
הדר יוסף, תל אביב

למערכת רוקדים שלום רב

19.12.88

כקורא נאמן של המגזין **רוקדים**, ברצוני לציין את חוג הריקודים המתקיים בבית לזרוס, רחוב אינשטיין 16, רמת גן, בהדרכתה של מירה איגאל.

ארבע שנים אני רוקד ריקודייעם בכל יום ובכל מקום בארץ, וברצוני לציין כי מוקידה כמו מירה, כל כך טובה ונפלאה, לא ראיתי באף מקום, לא היתה כמוה ולא תהיה.

כל הרוקדים שומרים לה אמונים ואוהבים אותה מאוד, היא דואגת שאת הריקודים שיש בארץ, ישנים וחדשים, כל הרוקדים ידעו. אין ריקוד שהיא אינה מלמדת אותו.

כן היא דואגת שכולם יתנו ידיים, שיהיו עם חיוך על הפנים, ושישירו את כל השירים בזמן הריקוד, כך יוצא שאנחנו, הרוקדים, מרגישים שאנו באים גם לחוג נוסף - חוג לשירה בציבור.

זה עוד לא הכל, אין אחד שלא רוקד ריקודי זוגות, כולם בלי יוצא מהכלל רוקדים, זאת בניגוד למקומות אחרים, שם מי שבישן לא רוקד, והוא מפסיד. אצל מירה אין ביטנים וזה בזכותה...

לסיום, אין לי ולרוקדים מילים להודות לה על נאמנותה ומסירותה לחוג. אבקש למסור לה את הערכתי ותודתי בשם כל הרוקדים.

בכבוד רב
הרוקד מרמת גן

ירון היקר שלום רב.

רב תודות לך על העתון "רוקדים" ששלחת לי. רבה היתה ההפתעה ועוד יותר התענוג לקרוא את העתון הססגוני, המגוון והמעניין הזה.

אני שמחה בהצלחת מפעלך ומשוכנעת שהעתון עושה שדות נפלא לרוקדים בארץ ובח"ל.

ראיתי את מודעת הברכה היפה לספר "קומא אחא" ואני מודה לך על כך מאד.

מאחורי לך מקרב לב המשך מוצלח. בברכה חמה.
רבקה שטרמן
עין חרוד

לירון שלום רב

לאחר שקראתי את השיר שהתפרסם ב**רוקדים** מספר 2, "תפסתי אומץ", ואני כותבת על סיפור דומה עם סוף קצת אחר.

זו היתה אהבה מהריקוד הראשון. שאלת - האם? ואני שבד"כ נמנעת, הסכמתי, רקדתי, נסחפתי.

הראת לי את היופי שמאחורי הצעדים. את יכולת ההתמסרות. למדתי לרקוד בחופשיות. הובלת, הדרכת, מלכת.

רקדנו ביחד את הדרך חיפדתל אביב ועברנו בין כל ההרקדות עם הרבה חייכים מסביב. היה קשה, מעייף ומנהג.

והיום - כל אחד מאיתנו רוקד עם אחר. מורידה את עיני שלא לדאותך עם אחרות במחול מסחרר.

"תכף, ידעמו התותחים", אבל לא בשבילנו. "אלף ינונים" מוחזקים בפנים אך אף לא אחד - בנינו. אני שומרת על המנגינה אשר היתה שלנו, ולא רוקדת עם זרים...

תודה
תמי, חיפה

למערכת רוקדים שלום רב

15.1.89

אני קורא את רוקדים עוד מגיליונו הראשון מידעם. כעת, כאשר אני מקבל הביתה את המגזין היפה בצורתו ובתוכנו, אני באמת שמח.

ברצוני לברך אתכם, המערכת בשנים רבות רבות של יצירה מוצלחת. אני מצרף בזה שיר קצר שחיברתי (אני בשבילה) ואהיה מאד שמח אם תפרסמוהו ב"רוקדים".

וגלת הכותרת הנה הכנס הראשון של ביה"ס הרוקד לכתות ה' ו'. הכנס נערך באולם הספורט של הקריה, בשני מחזורים: כתות ה', ולאחר מכן כתות ו', (בעקר בגלל מגבלות מקום). התכנית כללה:

א. רקודי חובה, שנקבעו מראש, כשכל כיתה רקדה בלוויית המח' וכת וחונכים מכתות ו' שעזרו לכתות ה'.

ב. הרקדת רשות במעגלים גדולים ששילבו את כל בתי הספר יחד. תלמידים שלא יכלו או לא רצו להשתלב בחלק זה, עלו ליצייע לצפות.

ג. הופעת להקת המחול הצעירה.

הייתה זו הזדמנות לחוות את ה"בי" חד" של רוקדי העם המקנים לתלמידי דים, כל אחד בבית ספרו, את החתך של רוקדי העם בטבעון מהשעורים בכתות דרך החוגים וההרקדות ועד ללהקות המחול במטרה להגביר את המוטיבציה שלהם.

מתוך דברים שנאמרו בפתיחת הכנס: "למוד רוקדי עם, שהם חלק חשוב בפולקלור העממי שלנו, מאפשר לכל אחד מכם, אם ירצה, להשתלב בע" תיד במעגלי הרוקדים. כל שכבות האוכלוסייה, מכל העדות, בעלי כל המקצועות, מכל קצות הארץ, כולם שווים כשהם נמצאים על משטח ההרקדה.

מעגל של רוקדים יש בו כח עצום, ולא סתם האמינו פעם שאפשר בעזרתו להשפיע על האלים או על אינתי הטבע שיורידו גשם, שיעזרו לנצח במלחמה, שיגבירו את הפוריות ועוד. החסידים שלנו שרוקדים שעות על גבי שעות, באחיות כתפיים ובדב"קות, מגיעים להתרוממות ולהתעלות הנשמה.

אך בנוסף לכך אנו לומדים גם דברים אחרים. לומדים איפה הימין, לומדים להשתלט על רגל שמאל, סרבנית, לומדים להיות סבלניים אחד לשני, להתפשר, זה שצעדיו גדולים מתאים עצמו לשכן שצעדיו קטנים יותר. לומדים לנוע יחד, פנימה חוצה, לא לדחוף. לומדים לפעול בקצב עם המנגינה ויחד עם זאת להביע כל אחד את עצמו כפי שהוא מרגיש ומבין את הרוקד.

עלי לציין שהפעילות מתאפשרת ה" דות למועצה המקומית, למתנ"ס המקומי ולהנהלות בתי הספר שגם בימים קשים אלו מוציאים את הדרך להמשיך ולהשקיע בנושא.

בית הספר הרוקד בקרית טבעון

נורית שניידר

בחודש החולף נערכו שלשה ארועים אשר הקיפו את כל התלמידים בקרית, היום הלומדים רוקדי עם במסגרת מערכת הילומדים. מלבד החוויה נתנו הכנסים לנו ולתלמידים סיכום ביניים, מבט מקיף על הפעילות היום יומית הנעשית בכתות בבתי הספר השונים.

ביום חלוקת התעודות בביה"ס התיכון נערך שיעור הרקדה משותף לשכ" בות י"א, י"ב. היתה זו הזדמנות לשלב יחד את כל התלמידים הלומדים רוקדי עם (מתחילים ומתקדמים) במסגרת חוגי הבחירה בשעורי החנוך הגופני. תלמידים שלא רוקדו, עסקו בפעילות אחרת עם הצוות של החנוך הגופני.

בשבוע בו נערך בשכבת כתות ז' פרויקט "מוזג גלויות" נערך שיעור הרקדה לכל כתות ז' בלווי המחנכות וחונכים מכתות ט'. הכיתות מקבלות באופן קבוע שעורים במערכת, כל מחצית כיתה פעם בשבועיים, בחלף קה של מתקדמים ומתחילים.

סופר לילדים על שלושה של תנועת רוקדי העם במהלך החיים בארץ, על ההתחלה ברוקדים המיובאים כל אחד מארץ מוצאה, על התרומה של רוקדי המעוטנים לאחר מכן ההשפעה של העשייה החלוצית שבהשראתה נוצרו רוקדי אדמה, מים, רועים וכן רוקדים הקשורים לנופי הארץ השונים.

בחלקה הראשון של ההרקדה נרקדו רוקדים חסידיים, לאחר מכן תימניים, דבקות ורוקדים מערביים ובהמשך רוקדים שאפשר כבר לכוונתם "ישראליים".

כמה מילים טובות...

העובדות שצויינו ב"מדורה הדיסקרטי של סטי", ברוקדים מספר 3, באשר לנעשה בביכורי העתים (המתנס"ס של עירית ת"א), הינן נכונות. אריה ולדמן אינו מאפשר חלוקת "רוקדים" או כל פרסום "מתחרה" אחר, וחבל שכך נוהג.

הקביעה שהגורם לכך הינו החשש ש"העיריה תפסיד כסף" אינה מקובלת עלי. כרוקד קבוע במקום זה וכמתעניין במכלול הפעילויות התרבותיות המתבצעות בו והעלות עבורן, הנני מבקש לציין את העובדות הבאות:

א. "ביכורי העתים" הפך ומשמש "בית" למספר הולך וגדל של רוקדים שזהו (מסיבות שונות) המקום והבילוי היחיד עבורם.

ב. כאשר רוקד מגיע ואין בידו מדי הכניסה (4 ש"ח), אריה ולדמן מאפשר לו/לה כניסה חינם והוא יודע מה הוא עושה ולמי...

ג. במקום זה מתקיימות הרקדות מדי ערב שבת מ-9.30 בערב ועד 0300 בבוקר, לרוב עם שני מרקידים, לעיתים עם תזמורת (יוסי לב) וכל זה תמורת 4 ש"ח בלבד...

האם יש עוד מקום בארץ לבילוי עממי, תרבותי במחיר "ממוסחר" כזה? הלואי ויהיה כזה, גם אם לא יאפשרו בו חלוקת פרסומים מתחרים או את "רוקדים".

יו"ר ענבר תל אביב

תשובה לי"ו

שמחתי לקרוא על יחסו החם והטוב של אריה לרוקדים, כפי שצויין במכתבך. ככלל, נעים לקרוא עובדות שכאלה ואני מאחל לאריה שנים רבות של פעילות דומה.

עם זאת ברצוני לציין: א. הנימוק הכספי הוא הנימוק שמסר לנו אריה עצמו. זהו כמובן נימוק אבסורדי מהסיבות שכתבת אתה ומהעובדה שהוא פשוט אינו נכון. ב. דווקא בשל היות המקום חממה

תרבותית, יש לצפות מהמנהל שיהיה פתוח לצדדים נוספים של אותה תרבות (ו"א למילה הכתובה), וכן שיאפשר לאותם רוקדים למצוא מקומות נוספים לדקוד בהם, ואולי אף במקום "ביכורי העתים", משיקולי מרחק הנסיעה, למשל, שגם הוא נכלל ביכולת הכספית של אותם רוקדים...

יון מישר

על ריקודי שנות ה-60.

יישר כח למערכת רוקדים על הרעיון הנהדר של הוצאת חוברת בנושא ריקוד ופולקלור, חוברת שהיתה חסרה עד היום ואשר עומדת בסטנדרטים גבוהים של עריכה, גרפיקה וכתובה.

דבר אחר חשוב מאד חסר לחוברת ובלעדיו ערכה יורד פלאים וכך גם מספר המינויים: ריקודי שנות ה-60 על כל שמותיהם וצורותיהם. לא יתכן שבחוברת כזו ה"אמורה" להקיף את כל סוגי המחול, לא ייוחד מדור קבוע וגדול שיעסוק בנושא זה, על כל כיוונו וההיסטוריה שלו. נושא זה הינו בין הפופולריים ביותר בעולם וגם בארץ ורוקדים את הריקודים האלו

עשרות אלפי רוקדים בחוגים שונים, במסגרות פרטיות, מועדונים וכו'... לא יתכן שדבר זה לא יתבטא, בעמוד אחד לפחות בכל עיתון, עם כתבה מתאימה של זוג המדריכים המיקצועי ביותר כיום בארץ, בעלי ההכשרה והנסיון הבינלאומי הגדול - נעמי וגי'ני ארגוב.

לא יתכן שיש מקום בחוברת לכתבה על רקדנית בטו, נושא שחסידינו מעטים בהרבה, או כתבות על זמר ומורת - נושא שאינו קשור לחוברת רוקדים.

אם יש מקום לכתבות פרסום שונות על להקות מחול, או מדריכים מסויימים, הקשורים ממילא לקהל מצומצם יותר, הרי חייב להיות גם מקום לנושא פופולרי כמו ריקודי שנות ה-60, עם ההיסטוריה הארוכה

שלו, הטכניקה הגבוהה, היופי, וקהל הרוקדים העצום בארץ ובח"ל הנהנה מהם. אין הרבה תחומי מחול היכולים להאפיל עליו. אני אישית מנוי בשל הופעת מדור זה וכמוני גם אחרים מתכרי ללא מדור זה יורד ערכה של החוברת בעיני ואין סיכוי שאפיץ אותה בחוגים שלי או שאחדש את תקופת המנוי פעם נוספת.

בכבוד רב

משה נוימן

מדריך לריקודי-עם ושנות ה-60.

הערך העורף:

אנו עושים מאמצים לקבל כתבות מטובי המומחים בכל תחום, כמו גם בתחום זה. ולצערו לא תמיד זוכים לשיתוף פעולה מלא.

לצערו מסיבות תקציביות, אנו נאלצים לפרסם גם כתבות "תדמית" שאינן פאר היצירה אך עוזרות לנו לממן את העלויות הגבוהות של ההוצאה.

אנו מקווים שבעתיד הקרוב לא נזדקק לסוג זה של כתבות.

מצדיעים להרקדות!

אדרי איזיס

"היה לך יום קשה"? "הילדים עושים צרות"? "בעיות כלכליות"?

או יש פתרון מומלץ מאוד: הרקדות! בכל יום רביעי מזה כחודש וחצי מתקיימת הרקדה נהדרת בהנחייתו של מוטי אלפסי.

ההרקדה נערכת באולם הספורט החדש, תוך כדי גביה של סכום סמלי וצנוע.

כל השירים שכולם מכירים ואוהבים, נלמדים בהרקדה, ומוטי אלפסי בדרכו המיוחדת, מוסיף נופך, הנאה "וכיף גדול". לשאלתי מדוע באים להרקדה, עונה לי אחת המשתתפות "השרופות" אריאלה אדרי "כי זה פשוט כיף לבוא ולהשתחרר, לשכוח

לרע, מכל הבעיות המטרידות. ומלבד זה שלומדים לדקוד בחן, הרי שבאותה הזדמנות גם מפעילים את הגוף, מוציאים אנרגיה, ואפילו "שורפים קלוריות".

לדעת רבים, הרקדות מפתחות את הביטחון העצמי אצל אחרים, שהוא לוקה אצלם בחסר.

ההרקדות אף תורמות להרחבת חוג המכרים, ולפתיחות כלפי הציבור הרחב.

וכך בכל יום רביעי, מתייזעים ומתנשפים, צעירים לצד צעירים פחות, נשים לצד גברים, ספרדים לצד אשכנזים. על למידת צעדי הריקוד העממי שאהוב כל כך.

ללא בושה, ללא מעצורים ועם המון הנאה רוקדים כולם. לצופה מהצד נדמה לרנע שבעולמנו אין צרות, אין מריבות, ואין הבדל במין, בגיל ובעדה. כולם מאוחדים, אווזים ידיים.

כבר בפעם הראשונה מתאהבים בהרקדה, ומחבבים את המדריך. והלב ממאן להפסיק, אולם לכל הדברים הטובים יש סוף וכאשר לבסוף, למרבה הצער תמה ההרקדה. שוב מתחילים לספור את הימים, לחכות בכליון עיניים ובקוצר רוח להרקדה הבאה...

המרכז לתרבות הגוף

אצלנו תלמדו בצורה יסודית

* בלט קלאסי ומודרני

* ג'אז

* סטפס

* ריקודי שנות ה-60

* ריקודים דרום אמריקאים

רחוב דניאל 20, רמת חן

טלפון: 03-5742153

סטודיו אונו

מה חדש בסטודיו החדש

רוקדים מגלה

מ.ע.ט.ף, מרכז ישראלי לחלופי תרבות עממית ופולקלור – עמותה זו הוקמה בשנה האחרונה, ע"י יוסף בן ישראל וחברים נוספים העוסקים שנים רבות בקשרי תרבות ופסטיבלים בחו"ל. ליושב ראש העמותה נבחר דו"ר דן רונן. בשנה האחרונה ארגנה העמותה פסטיבלי פולקלור בינלאומיים באשקלון, מודיעין, מטה אשר ונתניה, שם גם נחתמה האמנה בין מ.ע.ט.ף לבין ארגונים בינלאומיים דומים.

עמותה זו תארגן פסטיבלי פולקלור בארץ וכן תארגן את יציאתן של להקות פולקלור לחו"ל והיא פועלת לצידו של הסיי'אוי'אף, שהוא הארגון הראשון בארץ שקם לאותה המטרה.

מועדון כפר המכביה

נכנס אף הוא לרשימת סרבני "רוקדים". פניותיו הרבות להנהלת הכפר, בנסיון להביא לידיעת הרוקדים במקום על קיומו של המגזין לרוקדים, נתקלו בתשובות חמקניות וב"לך ושוב" ללא נימוק הגיוני. לא נותר לנו אלא להצטער על חוסר שיתוף פעולה זה.

גדי וקס במרכז לחינוך של ההסתדרות וזכה ל"תודות חמות" מקהל מינוי

"רוקדים" בחו"ל:

המרכז לחינוך ולתרבות בהסתדרות, בכונה לסייע להוצאת המגזין, התחייב לשלוח את העיתונים למינויים. לאחר שנמסרו המעטפות הסגורות לדואר בהסתדרות והסתבר שיש גם מינויים בחו"ל, לקח מר וקס את המעטפות אליו למשרד ושמר עליהן בסודי סודות. לאיש לא נמסר על החרמת המעטפות, לא למערכת העתון ולא לממונים במרכז לתרבות בהסתדרות.

לאחר חודשיים, כשהתבררה השערוריה ופנינו אל אותו וקס, נענינו כי עלינו "לכתוב מכתב" (כידוע במוסד בירוקרטי כזה, לכל דבר צריך "מכתב").

השתדלויות נוספות הביאו לנו, בסופו של דבר, את העיתונים בחזרה והם נשלחו לכתובות באיחור גדול.

אנו כמוכן מתנצלים בפני אותם מינויים ומקווים שדברים כאלה לא יקרו בשנית.

מונה צ'אנג

רקדנית ראשונה מסין, המופיעה בישראל, תופיע בפסטיבל כרמיאל במופע משולב עם הרקדנית הישראלית רינה שינפלד.

ריקודי'עם ישראלים, לעומת זאת, נלמדים ונרקדים בסין ובמזרח הרחוק בכלל כבר שנים רבות.

חידונים: חפש אותי

והרי הפיתרון לתשבץ חפש אותי מגליון רוקדים מספר 3:

מאוזן:

מושיקו הלוי מור מישאל רמות ויניקהו אל תירא זוהי ארצי יה ליל ההלך זפה פרפר רחל לילה טוב לאהבה מוטי אלפסי

מאונך:

גוזי לי יהולי שירי ארץ הצבר חי אור אגדלך על כנפי הכסף יונתן כרמון סעדיה עמישי שלמה ממן שמוליק גובי'ארי שלמה ממן שלמה ממן ישראל יעקובי מוטי אלפסי

אלכסון:

אי הטל נעמה אותך מור ריח הדס השחר ארץ ארץ יענקל'ה לוי + שלמה בכר זה הזמר תלם + עמנואל + שאולי יפו מושיקו הלוי רבקה שטורמן מרקו בר'שמעון שלמה ממן מושיקו הלוי מושיקו הלוי שלמה בכר ארץ ארץ יענקל'ה לוי + שלמה בכר זה הזמר תלם + עמנואל + שאולי יפו מושיקו הלוי

ואלה הפותרים שזכו בפרסים:

1. אבנר נעים – ירושלים
2. מקסימה גולן – אילות
2. דוד עמיר – גבעתיים

קלטת וחוברת הדרכה נשלחו לזוכים.

קורא שישלח לנו חידון תשבץ, שיתפורסם, יזכה גם הוא בקלטת לדיקודי'עם.

רגע של עברית

מרביתם לדבר אצלנו על כך שהרוקדים אינם אחוזים ידיים במעגל. אך המרקידים, הפוקדים על חניכיהם בטון מצווה: "איחזו ידיים!", שוגים, לא רק בגלל הטון ולא רק משום שאחיות ידיים במעגל היא קודם כל עניין אישי של הרוקד, אלא גם מהטעם הפשוט, שהמלה "איחזו" אינה קיימת בעברית. הנכון: אָחְזוּ (א' בסגול, ח' בחטף-סגול). חוץ מזה, אפשר בהחלט להסתפק ב: "החזיקו ידיים" או פשוט: "תנו ידיים".

בהזדמנות זו רצוני לתבוע גם את עלבוננו של המתן. בחוברות הדרכה רבות אפשר למצוא "מותן ימנית", מותניים שמאלית" וכו', בלשון נקבה. אבל המתן, מה לעשות, זכר הוא, ועל כן רצוי לומר: מותן ימני, מותניים שמאליים, מותניים וכתפיים ימניים וכו' (הכתף נקבה היא, אך לגבי קבוצה מעורבת נוקטים, כידוע, לשון זכר; מטעם זה גם יש לומר: בני הזוג עומדים זה מול זה, ולא זה מול זה, זה בצד זה, ולא זה בצד זה).

ועוד הערה: רבים מבבלים בין "חצי סיבוב" לבין "חצי פנייה". ב"פנייה" הכוונה (בד"כ) לפנייה של 90 מעלות (רבע סיבוב). פנייה לאחור, 180 מעלות, היא פנייה כפולה או חצי סיבוב, ולא "חצי פנייה". כדאי להקפיד.

והערה אחרונה לסיום: אריק איינשטיין הוא בלי ספק זמר בחסד, ותענוג לשמוע אותו שר את "ליל סתיו", למעט צרימה אחת: "...יש ניגון שעולה מן הסתיו ומרעיד מיתרי הזהב..."

איינשטיין מבטא "מיתרי" כאילו ה' ת' מנוקדת בקמץ, ולא היא: הת' מנוקדת בשווא, והנכון הוא: "...ומרעיד מיתרי הזהב..."

או רבותיי, דברו עברית בבקשה בלי פחד ובלי רעד. מקשיבים לכם. גיל עופר

הרוקדים והמדריכים אבלים על מותה של

לאה ברגשטיין

ממעצבות דמותו של המחול העממי בארץ ישראל ומשתתפים באבל המשפחה וקבוצת רמת יוחנן

להקת המחול היצוגית

טכניון – אונ. חיפה

כוראוגרף – שלמה ממן

* מופע סגוגיו של 60 דקות

* אפשרות להרקה בהמשך

לפסטיבלים, ארועים, כנסים, בתי מלון וכו' מנהל הלהקה – משה פנקס טל: 04*256718

לחוף המערבי אפשר לבוא במצב רוח רע, לעמוד בצד ולחכות. תוך כמה דקות יתחילו הידיים לנוע. והרגלים, הרגליים יתחילו לקפץ מאליהן, להצטרף לבליל הרוקדים, לשכוח לכמה שעות את החום המחניק של הבוקר, את הבעיות. בריקוד הסמבה אפשר להתפרק.

מאת: רינת קליין

ום חמישי בלילה. המקום: "החוף המערבי". איצ'ה, המרקיד, עומד על הבימה הקטנה, מנופף בידיו ומדרבן את הרוקדים להתמכר עוד ועוד לצלילי הסמבה העלזים. גם הסרבן המושבע ביותר יתחיל להניע אבריו. אתם רוקדים. משמאלכם, יפה מוארת בשלל אורות. מלפנים הים הכסוף, זנוח ונעוץ עד בוא הבוקר. מסעדה חומה. שולחנות סדורים על החול. כוסות בירה, בדלי סיגריות ואויר נעים המלטף את הגוף המיוזע. הרחבה הקטנה מוארת באור חזק, עמוסה ברוקדים צעירים ומבוגרים. המשותף לכולם הוא האהבה לסמבה. לחוף המערבי אפשר לבוא במצב רוח רע, לעמוד בצד ולחכות. תוך כמה דקות יתחילו הידיים לנוע. והרגלים, הרגליים יתחילו לקפץ מאליהן, להצטרף לבליל הרוקדים, לשכוח לכמה שעות את החום המחניק של הבוקר, את הבעיות. בריקוד הסמבה אפשר להתפרק.

אפשר לבוא בלבוש הכי סקסי. חולצה קטנה, חצאית עם שסע, שיער פזור והמון איפור. להתחיל לרקוד. התנועות חושניות. הידים למעלה, למטה. רגל נשלחת, שפתיים פשוטות, אגלי זיעה והמון חופש באויר. להתקרב למי שרוצים, לחייך, להנות מצלילי גל קוסטה, יהודית רביץ ואחרים.

אפשר לבוא בזוגות. להכנס לרחבה שלובי ידיים. עיניים בוהקות. זכרונות הטיוול לדרום אמריקה. מתחילים לרקוד. האצבעות עדיין שלובות. תנועות אחידות. קדימה, אחורה. כמעט ואין שירים שקטים אבל זה לא משנה. לאט לאט מתפרדות הידיים, כל אחד שוקע בקצב הפרטי שלו. בעיניים עצומות נכנסים לקצב. ממש אי אפשר לצאת ממנו.

ברקע, איצ'ה, מעודד, מלהיב. איש עם תוף מחולל לעצמו. שר מילים לא מובנות. רק הוא וצלילי התוף. מקפץ לצדדים. רואים שהוא מאושר. מתערבב בין המון הרוקדים. זה לא מפריע לאף אחד שאין לו קצב אחיד. בצד עומדות כמה נערות נאות. "אנחנו באות הנה בכל שבוע" הן אומרות. "אפשר להכיר המון אנשים ופשוט כיף פה". הן רוקדות לבדן. בריקוד הסמבה אין צורך בבן זוג שיוביל. אתה מוביל את עצמך. הן מתערבבות ברוקדים. רוקדים רווקים

סמבה

מתקרבים לעברן. מבט ביישני, ניצוץ...

השעה כבר אחת לפנות בוקר. לאף אחד זה לא אכפת. כמה תיירים שיכורים מגיעים. מנסים לרקוד. נופלים, קמים. מצחיק נורא. הם משתוללים, צועקים ללא הרף. אדי אלכוהול מסביבם. מסירים חולצה.

"אנחנו באות הנה בכל שבוע" הן אומרות. "אפשר להכיר המון אנשים ופשוט כיף פה". הן רוקדות לבדן. בריקוד הסמבה אין צורך בבן זוג שיוביל. אתה מוביל את עצמך. הן מתערבבות ברוקדים.

מתאמצים לא ליפול שנית. רוקדים בחבורה. גם בתוך השכרות המגעילה הזו אתה לא יכול לעמוד בקסמי המוסיקה.

בקיצינויות השנייה, בחור עם כיפה משתולל. רץ אחוז אמוק בינות לרוקדים. משולהב כולו. מקפץ ללא הפסק, מגיר זיעה כמים. רואים שהוא משתחרר.

מי שרומנטיקה מועדפת עליו, יכול פשוט לפרוש לפינה חשוכה, להאזין לצלילים הבאים מהרחבה ולשכוח מכולם.
בחורה לרחבה. המוסיקה עדיין קצבית. כשאיצ'ה מכריז על שיר של יהודית רביץ נשמעות מחיאות כפיים. את המנגינה הזו אי אפשר להפסיק.
בינות לרוקדים כמה זוגות בגיל העמידה. יכול להיות שהם ממוצא דרום אמריקאי. הם מפזמים לעצמם את מילות השירים. בהתחלה רוקדים במהוסס ואז שוכחים את תכתיבי הגיל, את כאבי הגב ומסתובבים כרקדנים צעירים.

גבר שמן עם חולצה פרומה מנסה להיות קליל. זוג צעיר מבצע ריקוד נועז. שוכחים מכולם. מחזיקים בידיהם רעשנים שחורים. באים מצוידים ומוכנים לערב הזה.
הרבה אנשים מגיעים הנה בקביעות ומשתדלים לא להחמיץ אף ערב חמישי שבו, ומי שמגיע בפעם הראשונה אינו יכול שלא לחזור אל צלילי המוסיקה המשגעת הזו, אל הרחבה הקטנה עמוסת האנשים השיכורים, ולא מיין!!!

אם אתם מתעייפים, אפשר לשבת במסעדת "החוף המערבי". בעלי המסעדה הם המארגנים את הערב. הכניסה היא חופשית, והרווח מגיע מהאוכל והשתייה הנמכרים לרוקדים התשושים. כשמוציאים כל כך הרבה

בהתחלה רוקדים במהוסס ואז שוכחים את תכתיבי הגיל, את כאבי הגב ומסתובבים כרקדנים צעירים.

אנרגיה בריקודים מוכרחים להחזיר אותה איך שהוא.
המסעדה ממוקמת ליד החוף. שולחנות פרוסים לא הרחק מקו המים. שומעים את המוסיקה אבל חשוך יותר. נחמד לשבת לשתות בירה, לאכול משהו ופשוט להנות.
הכי כיף זה לחלוץ נעלים, לרוץ אל המים ולהתחיל לרקוד. לקפוץ לכל הצדדים, להחזיר מים וחול ואז להשכב באפיסת כוחות על החוף. להנות מאויר הלילה.

"בחוף" המערבי

המנעשה במדור לריקודיים - המשך מעמוד 4

לידיעת המעוניינים כבר בראש שנת הלימודים. אנחנו מקווים להמשך שתוף פעולה מכל הגורמים ומאחלים קיץ נעים ומוצלח לכל משפחת הרוקדים והמריקודים.

המדור מתכנן תכנית שנתית של השתלמויות וסדנאות למדריכים, והרקדות אזוריות ברחבי הארץ, בתאום ושתוף עם גורמים מקומיים. הראשונה שבהן תתקיים בחודש יולי בגבעת אולגה. התכנית השנתית הכוללת תובא

שונים ואנשי מחול הפעילים בשטח, יושבים בה ותיקים וצעירים שתנוגעת הריקוד העממי יקרה להם. הוועדה הבינמשרדית לאישור להקות לחר"ל נפגשת אף היא בימים אלה כדי לבדוק מחדש דרכי פעולתה.

לשניונים רצויים בתכנית הלמודים לשנים הבאות. בשנה הבאה יפתח אולפן גם בבאר-שבע. לפני חופשת הקיץ תפגש הוועדה לריקודיים לדיון על המשך הפעילות של המדור ותנועת ריקודי העם בארץ. הוועדה מייצגת מוסדות

שנות ה-60 המשך מעמוד-20

מקאבר היווה אות לבאות והיה ל"ריקוד האחרון". (בכתבה הבאה: הריקוד החברתי מתקופת הרנסאנס ואילך)

גבוה, קדחת, הזיות ועויות בלחי ניתנות לשליטה, חברו יחדיו ו"יצרו" משהו בדומה לריקוד. על כל פנים, להרבה מקורבות המגפה, הדאנס

כי התופעה מקורה באמונה-טפלה, שהריקוד יגרש את מלאך המוות. אחרים טוענים שהסימפטומים הרפואיים של המחלה עצמה: חום

בהתחלת המאה ה-16 האסטאמפיה, הסאלטרלו ובעיקר ריקודי הבאס' דאנס למיניהם, היו בשיא הפופולריות בקרב אנשי החצר, אחרי כן נדחו ודעכו במחצית השנייה של המאה.

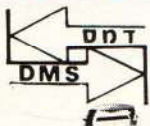
הסקירה על הריקוד החברתי בימי הביניים לא תהיה מושלמת מבלי להזכיר את הדאנס'מקאבר (DANSE MACABRE).

במאה ה-14 שטפה את אירופה מגיפה הידועה בשם "המוות השחור" וחסלה כרבע מאוכלוסייתה. בצורה מורה ביותר, בעת ובעונה אחת, התפשטה "מגיפה" נוספת, בצורת ריקוד חברתי חדש, ששחף ושטף בסערה רבות מארצות אירופה, כולל גרמניה ואיטליה שנחשבו לתרבותיות ביותר ביבשת ובעולם כולו.

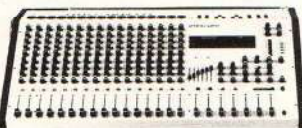
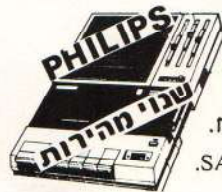
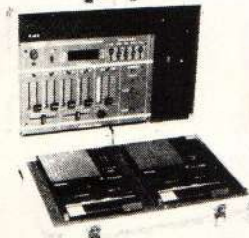
רבים ניסו להסביר את תופעת הדאנס'מקאבר (הריקוד המבעית) בזמנים כה טראגיים לחושבי אירופה, אבל דומה שאף תשובה אינה מושלמת.

אנשים בני כל השכבות והמעמדות (כולל בני האצולה הגבוהה) שרו, רקדו ופוזזו כמטורפים את הדאנס'מקאבר בתוך בתי-העלמין, בין ומעל הקברים.

חלק מחוקרי תולדות הריקוד טוענים

דמר מערכות Demer Multi-Systems

מערכות משולבות
100W/50W R.M.S
2 רשמיקול - PHILIPS עם
שני מהירות
מיקסר - 4 כניסות + אקוויליזר.
במזודות אלומיניום חזקה
ומהודרת

מערכות הגברה ותאורה

- מגברי הספקי 0-1000W.
- מיקסרים.
- אפקטים דיגיטלים.
- מיקרופונים - דינמיים, קונדנסר, שטח.
- מיקרופונים אלחוטיים - SAMSON; JVC.
- רמקולים בכל גודל ולכל מטרה.
- מזוודות ומארזים בצפוי אלומיניום.
- מערכות משולבות/בידוריות.
- פיתוח ציוד מיוחד למרקידים.
- ביצוע לפי הזמנות מיוחדות.
- השכרת ציוד לארועים.

רפי דמר טל. 03-419773